

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

**Základní školy na Českobudějovicku a jejich činnost ve
zdravotně sociální oblasti**

Bakalářská práce

Autor: Eliška Plchová

Vedoucí práce: Mgr. David Urban, Ph.D.

2010

Abstrakt

V současné době je škola chápána jako společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je umožňovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Postupně se do osnov škol ve větší míře dostává zdravotní výchova, která se prolíná vyučovacími předměty a nejrůznějšími aktivitami školy. Současně se škola stala místem socializace žáků podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský. Tyto dvě oblasti – zdravotní a sociální – jsou v činnostech školy nezastupitelné a vzájemně se doplňují.

Cílem mé bakalářské práce je popsat činnost ve zdravotně sociální oblasti na prvním stupni základních škol Českobudějovicka. Zjistit na vybraném vzorku školních metodiků prevence, jaké mají prostředky, možnosti, cíle a vize do budoucna v dané oblasti, které preventivní programy podporují. Dále s kým spolupracují a zda-li je potřeba nějaké změny, které jim brání v realizaci.

V teoretické části jsem se věnovala zdravotním a sociálním aktivitám, které mohou základní školy realizovat. Dále jsme se zaměřila na nástroje školní prevence, jakým způsobem lze danou problematiku zprostředkovat a začlenit do výuky. V poslední kapitole jsem se zabývala zajišťováním poradenských služeb ve škole, blíže byla specifikována funkce a činnost školního metodika prevence.

V rámci mé bakalářské práce bylo provedeno výzkumného šetření, které bylo uskutečněno prostřednictvím polořízeného rozhovoru s metodiky školní prevence na 7 vybraných školách. Konkrétně se jednalo o Základní školu Trhové Svině, Borovany, Nové Hrady, Nedabyče. V Českých Budějovicích byly vybrány následující školy: Základní škola Vl. Rady - Madě, Matice školské a Kubatova.

Výsledky výzkumu jsou rozpracovány do 2 kategorií, a to na zdravotní a sociální činnosti školy. Tyto kategorie jsou dále vyhodnoceny do 4 shodných podskupin. První podskupina souhrnně popisuje činnosti škol ve výše zmíněných oblastech, druhá oblast se zaměřuje na způsob realizace zdravotních aktivit ve školách, třetí okruh se zabývá spoluprací s organizacemi a školami, posledním okruhem jsou plány a vize do budoucna.

V rámci bakalářské práce byly stanoveny 3 výzkumné otázky.

- Preferují základní školy zdravotní činnost před činností v sociální oblasti?
- Upřednostňují základní školy spolupráci s organizacemi při realizaci preventivních programů, před vlastní činností?
- Tvoří a podporují základní školy společné akce žáků a jejich rodičů?

Výsledky mé bakalářské práce mohou být využity pro další výzkumné šetření v dané oblasti. Věřím, že má bakalářská práce se stane zdrojem informací pro základní školy v oblasti zdravotně sociální. Doufám, že výsledná data využijí odborníci pracující se žáky na prvním stupni pro realizace dalších aktivit v dané problematice.

Abstract

Health and social activities of elementary schools in the region České Budějovice

Today, school is viewed as a social institution whose traditional function is that of providing education to pupils of appropriate age groups. The concept and functions of school are subject to changes of social needs. Accordingly, health education is now gradually making its way into the curriculum: it is a subject that permeates many a school subject and various school activities. At the same time, the school has become a place where pupils socialize and it is also a place that supports their personalities and social development, preparing them for their personal, work and civic life. These two aspects – health and social – are not substitutable and complement each other.

The objective of the present bachelor thesis is to describe the activities performed within the social sphere by primary schools in the region of České Budějovice. On the basis of a selected sample of school prevention methodologists, its aim is to ascertain the means, possibilities, goals and visions for the future these methodologists have, and what prevention programmes they support. Furthermore, the objective of the thesis is to discover who they cooperate with and if any changes are needed to remedy situations that prevent them from the realization of their plans.

The theoretical part examines health and social activities that can be implemented by primary schools. Moreover, this part focuses on school prevention tools and how these problems can be communicated and integrated in classes. The last chapter delves into the arrangement of counselling at schools, and specifies the function and activity of the school prevention methodologist.

Within the framework of the present bachelor thesis, research was conducted which was realized by means of a semi-guided interview with school prevention methodologists in 7 selected schools. These schools included the primary schools of Trhové Sviny, Borovany, Nové Hradky, Nedabyle. The following schools were

selected in České Budějovice: Primary school of Vl. Rada - Madé, Matice školské and Kubatova.

The findings of the said research have been processed into two categories, i.e. health and social school activities. These categories have been further divided into four equal sub-groups. The first sub-group gives the summary and description of activities of the aforesaid schools, the second sub-group examines the method of realization of health activities in schools, while the third section focuses on the cooperation between organizations and schools, and the last section explores plans and visions for the future.

Within the present bachelor thesis, three research inquiries were postulated.

- Do primary schools prefer health activities to social activities?
- When implementing preventive programmes, do primary schools prefer cooperating with organizations to performing activities on their own?
- Do primary schools create and support activities for both pupils and their parents?

The results of the present bachelor thesis may be utilized for further research in the given sphere. I believe that my bachelor thesis will become an information source for primary schools in the health and social sphere. I hope that the resulting data will be utilized by experts working with pupils in primary schools for the realization of other activities pertaining to the given problems.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem pro odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta

Poděkování:

Děkuji Mgr. Davidovi Urbanovi, Ph.D. za ochotu, trpělivost a odborné vedení mé bakalářské práce. Dále děkuji ředitelům těch škol, kteří mi umožnili provést výzkum.

OBSAH

ÚVOD	1
1 SOUČASNÝ STAV	3
1.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA	3
1.2 ZDRAVOTNÍ ASPEKTY	6
1.3 SOCIÁLNÍ ASPEKTY	8
1.3.1 <i>Socializace ve škole</i>	9
1.3.2 <i>První rok</i>	10
1.3.3 <i>Vztah k učiteli</i>	10
1.3.4 <i>Integrace žáků s postižením</i>	12
1.4 NÁSTROJE ŠKOLNÍ PREVENCE	13
1.4.1 <i>Školní prevence</i>	13
1.4.2 <i>Školní preventivní strategie (školní preventivní program)</i>	14
1.4.3 <i>Minimální preventivní program</i>	15
1.4.4 <i>Začlenění do výuky</i>	16
1.5 ZAJIŠŤOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE	18
1.5.1 <i>Školní metodik prevence</i>	19
1.5.2 <i>Činnost školního metodika prevence</i>	19
2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	21
2.1 CÍL PRÁCE.....	21
2.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	21
3 METODIKA.....	22
3.1 POUŽITÁ METODA	22
3.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	24
4 VÝSLEDKY	25
4.1 ZDRAVOTNÍ ČINNOST	25
4.1.1 <i>Popis činností ve zdravotní oblasti</i>	25
4.1.2 <i>Způsob realizace</i>	28
4.1.3 <i>Spolupráce s organizacemi a školami</i>	31
4.1.4 <i>Plány do budoucna</i>	32
4.2 ČINNOST V SOCIÁLNÍ OBLASTI	33
4.2.1 <i>Popis činností v sociální oblasti</i>	33

4.2.2	<i>Způsob realizace</i>	35
4.2.3	<i>Spolupráce s organizacemi a školami.....</i>	35
4.2.4	<i>Plány do budoucna</i>	37
4.3	PREZENTACE VÝSLEDKŮ.....	38
5	DISKUZE	43
6	ZÁVĚR	46
7	KLÍČOVÁ SLOVA	47
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
9	PŘÍLOHY.....	54

ÚVOD

*Škola je dílna lidskosti, kdež lidé mladí a suroví bývají ku přijetí
plných pravých obrysů vzdělávání, aby nezůstali pařezy, nýbrž stali se
živými obrazy Boha, tvory Tvůrci nejpodobnějšími.*

J. A. Komenský

Základní škola je místo, na které máme nejrůznější vzpomínky. Vzpomínky plné velkých očekávání, dobrodružství, nenasytné touhy vstoupit do nového životního období, kdy se z malých dětí stávají školáci. Tato etapa je pro každého z nás nepostradatelná a patří mezi nejdůležitější životní mezníky.

Je to právě škola, která probouzí a ovlivňuje proces vzdělávání a socializace žáků nejen ve školním prostředí, ale i mimo ni. V České republice je zavedena povinná školní docházka, která je zákonem vymezena na dobu devíti let.¹ Proto se domnívám, že škola má nezastupitelný vliv na vývoj žáka, budování jeho osobnosti a charakteru. Jelikož svým vlivem může předat žákům své poslání laskavou formou a přesně takovým stylem, kterému žáci daného věku porozumí.

Význam školy v životě společnosti dokládá i to, že její existence je zakotvena již na úrovni ústavy. Listina základních práv a svobod stanovuje, že „Každý má právo na vzdělání.“²

¹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 36, odst. 1.

² Listina základní práv a svobod. Dostupná z: < <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=32/>>.

V současné době je potřebné více se zaměřit na výchovu ke zdraví jako prostředek pro prevenci a eliminaci výskytu nejrozličnějších onemocnění spojené s pobytem ve škole. Důležité je začít s touto prací u dětí co nejdříve, proto jsem se ve své práci zaměřila pouze na první stupeň základní školy.

Vzhledem k tomu, že se žáci denně dostávají do několikahodinové interakce ve školním prostředí, je velmi důležitou složkou v oblasti vzdělávání aspekt sociální. A to ve smyslu socializace žáků, kdy žáci přicházejí do neznámého kolektivu, poznávají nové kamarády, učí se s nimi vycházet, respektovat je. Zároveň s tím žáci nabývají nových společenských rolí. Do tohoto procesu vstupuje řada dalších prvků, které působí na rozvoj osobnosti žáka.

Tyto dvě oblasti – zdravotní a sociální – jsou nezastupitelné a vzájemně se doplňují. Je tedy potřebné zajistit realizaci a fungování obou aspektů na základních školách. Proto mě zajímalo, jak základní školy v mém okolí nakládají se svými možnostmi v této oblasti a jaké kroky realizují.

Cílem mé bakalářské práce je popsat činnost ve zdravotně sociální oblasti na prvním stupni základních škol Českobudějovicka. Na vybraném vzorku školních metodiků prevence zjistit, jaké mají prostředky, možnosti, cíle a vize do budoucna v dané oblasti, a které preventivní programy podporují. Dalším cílem je zjistit, s jakými organizacemi zvolené školy spolupracují a zda-li je potřeba nějaké změny, která jim brání v realizaci.

Přínosem této práce by mělo být především získání přehledu o základních činnostech jednotlivých škol ve zdravotně sociální oblasti. Práce by tak mohla sloužit jako inspirace pro další činnosti ve školním prostředí.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Obecná charakteristika

Slovo škola pochází z řeckého *schole*, které se ještě v první polovině 20. století překládalo jako *prázdeň*. V druhé polovině 20. století se jako výstižnější ujal výraz *volná chvíle* nebo *volný čas*. Těmito výrazy byl míněn čas, který měli pouze svobodní občané antické obce, jež nebyli nuceni neustále pracovat a mohli se věnovat vlastnímu vzdělávání.³ V současné době je pojem škola chápán jako společenská instituce, jejíž tradiční funkce je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách dle určitých vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Stala se místem socializace žáků podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský.⁴

Škola je jednou z nestarších a nejrozšířenějších institucí, jejímiž učebnami projde téměř každý člen lidské společnosti, a stráví v nich zásadní léta svého života. Funkce školy slouží jako orientační ukazatele a současně jako nástroje sociální kontroly, které mají umožnit orientaci ve složité realitě. Tyto funkce vyjadřují, čím je škola pro společnost užitečná, co od ní mohou lidé vyžadovat, když na ni společnost vynakládá nemalé prostředky, a dává za povinnost všem občanům, aby v jejích zdech strávili část svého života.⁵

³ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s.118.

⁴ PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. s. 238.

⁵ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s. 95.

V současné době se hovoří o pěti základních funkcích školy: výchovné, vzdělávací, kvalifikační, integrační a selektivní. Dále k nim lze přidružit některé funkce speciální, a to funkci ochrannou a resocializační.⁶

Vzhledem k zaměření mé bakalářské práce bude zmíněna pouze výchovná, vzdělávací, integrační a ochranná funkce, jelikož se jedná právě o ty funkce, které reflektují mnou stanovený cíl.

Výchovná funkce tvoří významnou tradiční část socializačních procesů. Její podstata spočívá v přenesení kulturních vzorců chování a hodnot u jedné generace na druhou. Výchovné procesy se vztahují k utváření citů, vůle, charakteru, tedy těch osobnostních vlastností, které se projevují v jednání nebo chování. Obecně vzato - výchovné procesy jsou ty, které se vztahují ke kultivaci osobnosti jako takové.⁷

Funkce vzdělávací je realizována procesy, v jejichž průběhu si lidé osvojují obsahy kultury (jazyk, vědu, umění). Stát má na úrovni zákona právo určit a vymezit školní vzdělávání. V České republice jsou cíle základního vzdělávání zakotveny ve Školském zákonu č. 561/2004 Sb. takto: „Základní vzdělávání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.“⁸

⁶ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s. 95.

⁷ Tamtéž, s. 98.

⁸ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 44, odst. 1.

Funkce integrační je primárně naplňována tím, že podporuje vytváření postojů a dovedností umožňujících sociální styk a komunikaci nejen uvnitř školy, ale také v sociálním životě širšího společenství. Integrační funkce je naplňována také tím, že se žáci učí respektu k odlišnostem a individualitě různých lidí. Vedle rozvíjení schopností umožňujících co nejméně problematickou integraci do sociálního organismu školy, rozvíjí škola některé občanské ctnosti a návyky sloužící k integraci do občanského života. Nelze předpokládat, že školy dokážou zásadním způsobem změnit návyky, postoje a přesvědčení, které jsou obecně sdílené celým společenstvím a tvoří výraznou součást tradic a duchovního klimatu společnosti. Škola a výuka může mnohé kultivovat a rozvíjet, ale nelze vytvořit „nového člověka“. V zásadě platí, že žák není produktem školy, ale jeho růst a vývoj je ovlivněn nejrůznějšími sociálními vlivy.⁹

Ochranná funkce je zakotvena v zákonech a pro nezletilé je považována za samozřejmou. K této ochraně na všech školských stupních patří i zachování tajemství a zneprístupnění důvěrných informací o žácích, ochrana před sociálně patologickými vlivy aj. Škola je tradičně podrobována sociální kontrole a přestupky vyučujících v oblasti ochrany dětí a mládeže vyvolávají okamžité odezvy a přísné sankce.¹⁰

Tyto úlohy školám předkládá zákon, tudíž je zjevné, že tvoří podstatu poslání školy. Vzhledem k tomu, že dané úlohy obsažené v zákoně popisují a určují základní úlohy školy, zaměřila jsem se právě na toto právníkové zakotvení.

Činnost školy je neobyčejně složitá, což vede k tomu, že bývají vyčleňovány určité specifické cíle. Jelikož tyto cíle jsou požadovány společností, jsou současně považovány za společenské funkce školy. Společnost od školy žádá, aby svěčené

⁹ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. Sociologie výchovy a školy. s. 100-101.

¹⁰ Tamtéž, s. 101.

úkoly či funkce plnila, a jejich realizace podléhá sociální kontrole a sankčním mechanismům.¹¹

Ve své práci jsem se detailněji zaměřila na zdravotně sociální činnost školy, jelikož mě zajímalo, jaké možnosti a plány mají jednotlivé školy v dané oblasti. Rovněž jsme se zabývala tím, jakým způsobem v žácích podporují zdravotní návyky a správný životní styl. Podpora zdraví je ve zvyšující se míře chápána jako rozsáhlá koncepce zachování a zlepšování zdravotní úrovně se zřetelem k životním podmínkám.¹²

Následně pro mě byla podstatná sociální stránka, a to především záměr zjistit využívané prostředky socializace, zabývat se prevencí sociálně patologických jevů a dalšími aspekty, které spadají do této oblasti. Domnívám se, že tato část je neméně důležitá, jelikož nedostatky v socializaci dětí jsou přenášeny z rodiny na školu, přičemž významný faktor tvoří i vlivy prostředí.¹³

1.2 Zdravotní aspekty

Činnosti podporující zdraví na základní škole patří mezi zásadní úlohy, které je důležité rozvíjet a aktivně podněcovat. Zdraví člověka je z velké části ovlivněno tím, jak sám jedná. Je prokázáno, že příslušné dovednosti, postoje a návyky se vytvářejí již v dětství a při náležité motivaci a posilování přetrvávají i v dospělosti. Významnou součástí práce školy je proto také podpora zdraví a zdravého způsobu života ve školním prostředí.¹⁴

¹¹ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s. 103.

¹² HOPF, A. *Sociální pedagogika pro učitele. Pomoc pro každý všední den*. s. 85.

¹³ Tamtéž, s. 27.

¹⁴ Machová, J. - KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví*. s. 262.

Rovněž byly popsány souvislosti mezi výkonností ve škole a výživou, mezi zdravím a rodinným stresem. Z definice WHO (Světová zdravotnická organizace) vycházejí tři významné závěry:

1. Nejedná se jen o tělesné, ale i duševní a psychické zdraví.
2. Zdraví má také svoji sociální dimenzi, podpora zdraví se má realizovat též pomocí sociální pedagogiky.
3. Zdravotní služba není jen péče o nemocné, ale jedná hlavně o preventivní péči v zájmu ochrany zdraví, která je povinností všech veřejných institucí, školu nevyjímaje.¹⁵

Ve smyslu podpory zdraví musí také škola spolupůsobit na vytváření zdravých struktur, stejně tak podporovat rozvoj psychohygieny. WHO vydala následující formulaci: „Podpora zdraví směřuje k tomu zvažovat u lidí vlastní vliv na ochranu a zlepšení svého zdraví.“ V této souvislosti nejsou žáci jen objekty dobře míněné osvěty a příjemci rad na téma zdraví, nýbrž se sami aktivují k jeho zachování a ochraně.¹⁶

Způsoby intervence při podpoře zdraví ve škole vyplývají z následujícího schématu:

1. Zdravotnická osvěta – rozlišovat zdravotně relevantní informace při odborné výuce (např. vznik zubního kazu).
2. Výchova ke zdraví – pedagogicky zprostředkované znalosti a způsoby chování (např. o nutnosti péče o zuby po požití sladkostí).
3. Zdravotnické poradenství – poradenství zaměřené na ochranu zdraví, odstranění vznikajících zdravotních problémů (např. správná výživa).

¹⁵ HOPF, A. *Sociální pedagogika pro učitele. Pomoc pro každý všední den.* s. 85.

¹⁶ Tamtéž, s. 85.

Podpora zdraví v tomto smyslu souvisí i s životem mimo školu, dává vzniknout mnoha praktickým kontaktům, vztahům k ostatním obecným institucím a odráží se na plánech výuky.¹⁷

Na podporu zdraví úzce navazuje **prevence**. Prevence se provádí u jedince nebo na úrovni celé společnosti. Terminologické rozlišení pojmu prevence a pojmu podpora zdraví umožňuje jejich zaměření. Na rozdíl od prevence je podpora zdraví koncipována nikoliv jako aktivita proti nemocem, ale jako aktivita pro zdraví. Je zaměřena proti obecným příčinám nemocí. Zahrnuje jak prevenci, tak i zdravotní výchovu, komunitní aktivity (např. Škola podporující zdraví) a tvorbu celkově příznivého prostředí. Prevence se zpravidla dělí podle času. Díky tomu lze rozlišit prevenci primární, sekundární a terciární. Primární prevence je součástí podpory zdraví, sekundární a terciární prevence jsou spíše záležitostmi medicínskou.¹⁸

Škola jako instituce nemusí vždy pouze kladně přispívat ve zdravotním rozvoji žáka, ale přináší řadu rizik jako např. přetěžování a uvádění žáky do napětí a stresových situací. Po stránce fyzické je to dlouhodobě vynucovaná poloha vsedě a celkové omezení tělesného pohybu. Vzhledem k těsnému kontaktu dětí zde hraje roli také zvýšená pravděpodobnost přenosu nákaz; po stránce sociální riziko konfliktů aj. Tato rizika je potřeba v největší míře eliminovat a minimalizovat jejich negativní důsledky.¹⁹

1.3 Sociální aspekty

Sociální aspekt je zmiňován v souvislosti se sociální integrací ve školním prostředí, procesem socializace, ve kterém žák poznává nové kamarády, učí se s nimi

¹⁷ HOPF, A. *Sociální pedagogika pro učitele. Pomoc pro každý všední den.* s. 85.

¹⁸ Machová, J. - KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví.* s. 14.

¹⁹ Machová, J. - KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví.* s. 262.

vycházet, respektovat je. Do tohoto procesu vstupuje řada nových prvků, které působí na rozvoj osobnosti žáka. Obdobím velkých změn a zvratů pro žáka je příprava nástupu do školy, zejména pak na první rok ve škole. Velmi podstatnými prvky, jež vstupují do tohoto procesu, je vztah žáka k učiteli a sociální klima třídy, které má vliv na utváření vzájemných přátelských vazeb.

Škola jako celek představuje sociální organismus, který žije vlastním životem a vytváří si neustále vnitřní pravidla svého provozu a mezilidského soužití. Mnohé z toho „co škola dělá“, vyžaduje značné soustředění a zkáznění všech jejích členů, určitou míru systematickosti, klidu na každodenní práci a odstup od vnějšího světa. Tento sociální organismus je přitom nucen se jistým způsobem prezentovat sociálnímu okolí. V řadě komunit zesiluje požadavek, aby učitelé byli s okolím školy v kontaktu a udržovali s ním komunikaci.²⁰

1.3.1 Socializace ve škole

Škola jako prostředek socializace je prostor pro interakce, setkávání, sociální styk má velký vliv na utváření postojů k druhým lidem. Působení školy je v oblasti sociální percepce a utváření postojů k druhému rovnocenným, v některých životních obdobích a oblastech dokonce větší než vliv rodičů. Pokud škola podporuje obecné uznání autorit, připravuje dítě na respekt k sociálnímu řádu. V každodenním životě školy se dítě prakticky seznamuje s normami skupinového chování a vystupování. Je vždy oficiálním kurikulem vedeno jak k respektu k mínění druhého, tak i k návyku poslouchat.²¹

²⁰ HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s. 137.

²¹ Tamtéž, s. 119.

Nutnost soustředit metodické práce a současně odstup „od světa“ vede zcela přirozenou cestou mnohé školy k vytváření syndromu čínské zdi.²²

1.3.2 První rok

Vstupu do školních lavic předchází velmi důležitý mezník v životě dítěte, a to zápis do školy. Pro dítě i rodiče představuje první kontakt s prostředím školy. Jde o zvážení, zda vývojová úroveň dítěte stačí pro vstup do školy.

První rok školní docházky je pro dítě obdobím velkých změn. Ze všech stran jsou na něj kladeny nové požadavky. Sedět klidně v lavici, dávat pozor a dělat to, co říká vyučující, není lehké pro neposedné a hravé šestileté děti. Může se stát, že je nových věcí příliš a dítě jimi bývá zmatené, rozčilené, unavené. Věkový úsek okolo šesti, sedmi let bývá proto obdobím citové nestálosti a zvýšeného napětí v duševním vývoji dítěte.²³

1.3.3 Vztah k učiteli

Vztah k učiteli vnímá žák velmi citlivě. Je provázen dvěma základními procesy - identifikací a projekcí.

Identifikace je psychologický proces, během něhož subjekt napodobuje vzhled, vlastnosti a další atributy jiného subjektu a zcela nebo částečně se mu připodobní. Dítě se identifikuje nejprve s rodičovským modelem, zatímco v období dospívání

²² Syndrom čínské zdi lze definovat jako nebezpečí školy, v němž učitelé zapomenou, že kolem existuje proměnlivý svět. Existuje tendence vyplývající ze samotné povahy výuky, pojmát život školy jako svět vztahů v izolované entitě. (HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. s. 119.).

²³ DAN, J. *První rok ve škole*. s. 1.

hledá identifikační modely jinde - mezi známými osobnostmi, idoly, staršími přáteli a zvláště mezi učiteli a vychovateli, se kterými je v kontaktu. Může je dokonce vnímat jako náhradu za rodiče a vyžadovat od nich citovou podporu.²⁴

Projekce je psychologický proces, při kterém se určitá osoba připodobňuje k osobě druhé. Žák si například může promítat obraz svého otce do učitele, bude s ním tudíž jednat stejně, jako by jednal se svým otcem. Může se pak stát, že agresivní a nevysvětlená reakce vůči učiteli představuje opakující se konfliktní chování, které žák prožívá s rodičem.²⁵

Postoj žáka k učiteli a k učení závisí především na vlastnostech učitelovi osobnosti, na jeho postoji k žákům a na humánním vztahu k dětem. Teprve na dalším místě jsou didaktické dovednosti a jeho odbornost.²⁶

Učitel se nepodílí pouze na edukaci a na spoluvytváření dobrého školního klimatu, ale společně s výchovným poradcem a školním metodikem prevence koordinuje a pomáhá v depistáži příčin a projevů sociální patologie, jako je záškoláctví, agrese, šikana, delikventní chování, kriminality a závislost nejružnější podoby.

Školní třída je sociálním kontextem, ve kterém denně dochází mezi žáky k mnohahodinové interakci. Z empirického hlediska je souvislost mezi školním, třídním klimatem a frekvencí výskytu násilí doložena.

²⁴ AUGER, M.-T. - BOUCHARLAT, CH. *Učitel a problémový žák: strategie pro řešení problémů*. s. 20.

²⁵ Tamtéž, s. 21.

²⁶ *Interakce učitel - žáci*. Dostupné z: <http://www.astride.estranky.cz/stranka/interakce-__ucitel---zaci/>.

Třídní klima ovlivňuje zejména struktura a sociální kompetence žáků a jejich vztahy.²⁷

„Každý žák či vyučující má nezpochybnitelné právo cítit se ve škole svobodně a bezpečně, nepociťovat strach před újmou, ponižením a násilím.“²⁸

1.3.4 Integrace žáků s postižením

Žáci se zdravotním postižením mohou být integrováni do běžného typu základní školy. Podmínky jejich začlenění je zabezpečení odborné speciálně pedagogické péče, diagnostický posudek zpracovaný speciálně pedagogickým centrem nebo pedagogicko-psychologickou poradnou.²⁹

Přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami zaručuje systém integrovaného vzdělávání. Cílem je poskytnout žákům s postižením společnou zkušenost s jejich zdravými vrstevníky a přitom respektovat jejich specifické potřeby.³⁰ Neméně důležitým cílem je využít plný potenciál žáka, zapojit jej ve školním společenství a úspěšně ho dovést do dospělosti.³¹

²⁷ HERZOG, R. *Násilí není řešení. Prevence násilí a management konfliktu ve školách.* s. 17.

²⁸ HERZOG, R. *Násilí není řešení. Prevence násilí a management konfliktu ve školách.* s. 22.

²⁹ PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník.* s. 87.

³⁰ PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník.* s. 87

³¹ Integrace. [online]. 2009 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <http://www.pppnj.adslink.cz/data/integrace.html#zpet_do_textu/>.

1.4 Nástroje školní prevence

Školní práce by měla být postavena na dvou základních principech. Na respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a na komunikaci a spolupráci uvnitř školy (navzájem mezi učiteli, žáky, rodiči), i vně školy (mezi školou a obcí, popř. dalšími partnery). Škola tak přestává být tradiční hierarchickou institucí, je akcentována nejen svoboda, ale i odpovědnost a zachovávání pravidel, spoluúčast i spolupráce.³²

Je zřejmé, že nestačí pouze realizovat preventivní aktivity v rámci volnočasových činností organizované školou, školským zařízením nebo nejrůznějšími formami mimoškolní akcí (sportovní kluby, střediska volného času apod.). Každodenní život školy musí mít takovou kvalitu, aby dětem umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, které jsou nejúčinnějším preventivním nástrojem.³³

1.4.1 Školní prevence

Prevence je definována jako „soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům, zejména onemocnění, poškození, sociálně patologickým jevům.“³⁴

³² Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51. MŠMT ČR. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-primarni-prevenci-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a-mladeze-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich-nabyva-ucinnosti-dnem-zverejneni-ve-vestniku-msmt-cr-sesit-11-007?highlightWords=%C4%8D.j.%3A+006%2F2007%2F51/>.

³³ HERZOG, R. *Násilí není řešení. Prevence násilí a management konfliktu ve školách*. s. 17.

³⁴ PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. s. 178.

Jedním z prostředků realizace školní prevence na základních školách (hned vedle pořádání nejrůznějších besed, přednášek, aktivizačních činností, školení aj.) je vytváření **preventivních programů** (ať již vlastních nebo takových, které jsou tvořeny z palety nabídek nejrůznějších firem, organizací aj.). Preventivní programy nemusí být zaměřeny pouze na podporu zdraví a zdravého životního stylu, ale mohou také plnit roli socializační, integrační, ochrannou aj.

Mezi preventivní programy na podporu zdraví patří například:

- Ovoce do škol (viz Příloha č. 8)
- Zdravé zuby
- Školní mléko.

Mezi preventivní programy, které zaměřují na sociální oblast, patří především:

- přednášky
- besedy koncipované přesně pro danou věkovou kategorii.

Výše zmíněné preventivní programy jsou konkrétněji popsány v kapitole 4.1.2. nazvané Způsob realizace.

1.4.2 Školní preventivní strategie (školní preventivní program)

Je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení, kde působí jako složka školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu, popř. je přílohou dosud platných osnov a učebních plánů. Vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu. Přizpůsobuje se kulturním, sociálním či politickým okolnostem, struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí. Školní preventivní strategie respektuje rozdíly ve školním

prostředí, brání výskytu sociálně patologických jevů nebo je snižuje, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná, zodpovědná rozhodnutí a má dlouhotrvající výsledky. Pojmenovává problémy z oblasti sociálně patologických jevů, násilí a násilného chování, intolerance a antisemitismu, pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při ochraně jejich lidských práv, podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity), poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu.³⁵

1.4.3 Minimální preventivní program

Minimální preventivní program³⁶ byl vydán Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy jako Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních ČR, v Praze dne 16. října 2007 Č. j.: 20 006/2007-5.

Minimální preventivní program je konkrétním dokumentem školy zaměřeným zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti

³⁵ Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51. MŠMT ČR. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-primarni-prevenci-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a-mladeze-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich-nabyva-ucinnosti-dnem-zverejneni-ve-vestniku-msmt-cr-sesit-11-007?highlightWords=%C4%8D.j.%3A+006%2F2007%2F51/>>.

³⁶ Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, § 18, odst. 1c.

jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.³⁷ Na jeho realizaci se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy a zejména pak školní metodik prevence. Koordinace tvorby a kontrola realizace patří ke standardním činnostem školního metodika prevence, při tvorbě a vyhodnocování Minimálního preventivního programu. Školní metodik prevence dle potřeby spolupracuje s metodikem prevence v pedagogicko-psychologické poradně³⁸.

Mezi nástroje prevence můžeme zařadit také školní pravidla, která jsou prolnta všemi činnostmi školy. Společně vytvořená a dodržovaná pravidla ve třídě a ve škole jsou velmi účinnou prevencí nejen sociálně patologických jevů (zejména nekázně, násilí a šikany), ale také ustanovují povinnost chránit zdraví své i svých spolužáků. Provozní pravidla jsou na většině škol dána školním řádem³⁹. Ostatní předpisy soužití bývají většinou „nepsané“. Jedná se o předpisy vzájemného respektu, úcty, důvěry, empatie, životních kvalit a dovedností.⁴⁰

1.4.4 Začlenění do výuky

Přestože integrovaná výuka, založená na „vnitřní integraci“⁴¹, představuje jednu z perspektivních změn v koncipování učebních předmětů v současné škole, není

³⁷ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základní, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 12, odst.1.

³⁸ Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 8, odst. 1.

³⁹ Řád školy vydává ředitel školy. Dokument obsahuje zejm. ustanovení o chování žáka, docházce do školy, zacházení s učebnicemi, škol. Potřebami a majetkem, o povinnostech chránit své zdraví, o plnění dalších pravidel vnitřního režimu školy, provozu školy a povinnostech jejich pracovníků. (PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. s. 206.).

⁴⁰ Školní preventivní program pro MŠ, ZŠ školská zařízení. MŠMT ČR. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/skolni-preventivni-program-pro-ms-zs-skolska-zarizeni?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+vzd%C4%9BI%C3%A1vac%C3%AD+program/>>.

⁴¹ Vnitřní integrace ve smyslu soustředění a řešení určitého problému současně z různých hledisek jednotlivých vědních oborů a vytvoření nového syntetického učebního

ve větší míře využívána. Zavedení integrované výuky je v současné době omezeno pouze na první stupeň základní školy (primární školu), kde jsou v učebních plánech zařazeny komplexní učební předměty: prvouka v 1. - 3. ročníku, přírodověda a vlastivěda pro 4. - 5. ročník. V těchto učebních předmětech je využíváno vnitřní integrace několika vědních oborů, které vytváří jeden vzdělávací celek přizpůsobený žákům základní školy.⁴²

Preventivní témata jsou nejčastěji prezentována v předmětech: rodinná výchova, občanská nauka, přírodověda, biologie, vlastivěda, český jazyk, prvouka, výtvarná výchova a výtvarné soutěže, tělesná výchova, chemie, základy společenských věd.

Podpora zdraví by měla být provázána celým životem školy, napříč všemi předměty, a měla by se týkat všech lidí ve škole a stává se součástí školního kurikula.⁴³

V souladu s novými východisky vzdělávacích programů, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v Zákoně č. 561/2004 Sb. Školský zákon, byl do vzdělávací soustavy zaveden nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Jsou vytvářeny na dvou úrovních, a to státní a školní. Státní úroveň prezentuje **Rámcový vzdělávací program** (dále jen RVP). RVP vymezuje závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představuje program s názvem **Školní vzdělávací program** (dále jen ŠVP).⁴⁴ ŠVP je učební dokument, který si každá základní a střední škola v České republice

předmětu, který by umožnil různé pohledy na danou skutečnost spojit v jeden celek a uplatňovat tak řadu mezipředmětových vazeb v obsahu učiva. (PODROUŽEK, L. *Integrovaná výuka na základní škole*. s. 12.).

⁴² PODROUŽEK, L. *Integrovaná výuka na základní škole*. s. 42.

⁴³ HAVLÍNOVÁ, M. *Program podpory zdraví ve škole*. s. 33.

⁴⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání*. Dostupný z: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

sama vytváří, aby realizovala požadavky rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro daný obor vzdělávání.⁴⁵

Přednosti lze spatřovat ve vytváření ŠVP pro „své žáky“ a důvěrně známé podmínky způsobem, který si pedagogové sami stanoví a budou ho dále rozvíjet. Kromě toho slouží ke stmelování týmu pedagogů, kteří se na tvorbě programu podílejí (společná pomoc, rady, hledání nových možností efektivního vzdělávání, eliminovat nepodstatné body, vlastní obhajoba programu aj.).⁴⁶

Další samostatnou a obsáhlou kapitolu školní práce, kam je vhodné školní prevenci začlenit, tvoří aktivity mimo vyučování – zájmové vyučování, kurzy a kroužky, družiny a školní kluby, ale i ozdravné pobyty, výlety a exkurze.⁴⁷

1.5 Zajišťování poradenských služeb ve škole

Poradenské služby ve škole jsou zajišťovány výchovným poradcem a školním metodikem prevence, případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem. Na jejich poskytování se však podílejí i další pedagogové školy. Od poradenských pracovníků školy se očekává týmová systematická práce i spolupráce se specializovanými poradenskými pracovišti ve školství (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče).

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ JEŘÁBEK, J. - TUPÝ, J. *Manuál pro tvorbu školního vzdělávacího programu v základním vzdělávání*. s. 5.

⁴⁷ Školní preventivní program pro MŠ, ZŠ školská zařízení. MŠMT ČR. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/skolni-preventivni-program-pro-ms-zs-skolska-zarizeni?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%AD+program/>>.

1.5.1 Školní metodik prevence

Školní metodik prevence pracuje především v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů.⁴⁸ Kvalifikační předpoklady pedagogických pracovníků jsou vymezeny v zákoně č. 263/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny právním předpisem.⁴⁹ K profesním kompetencím pedagogů a především školních metodiků prevence je schopnost včas rozpoznat osobní problémy žáků i třídních skupin a poskytnout účinnou pomoc.

Základní školy však nezaměřují systematicky pozornost k otázkám problémového chování. Obvykle řeší, jen „vrchol ledovce“, například chronické záškoláctví, krádeže, šikanu a další nežádoucí jevy. Tento stav „odborného nezájmu“ by měl být již podle nové vyhlášky minimalizován.⁵⁰

1.5.2 Činnost školního metodika prevence

Školní metodik prevence vykonává činnosti metodické, koordinační, informační a poradenské. O těchto činnostech vede písemnou dokumentaci.

Náplní práce školního metodika prevence je koordinace a kontrola realizace preventivních programů, prevence sociálně patologických jevů a metodické vedení pedagogických pracovníků školy v této oblasti. Dále příprava a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků pro kvalitnější integraci žáků cizinců. Školní metodik prevence zjišťuje a předává informace o nabídkách

⁴⁸ Výchovný poradce se věnuje primárně problematice kariérového poradenství a procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně integrace nadaných dětí.

⁴⁹ Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 8, odst. 1.

⁵⁰ Tamtéž, § 7. odst. 1.

programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy. V rámci prevence spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, se středisky výchovné péče, zdravotnickými zařízeními, s poradnami, Policií ČR, orgány sociální péče a s dalšími institucemi. V poradenské činnosti vyhledává a orientačně šetří žáky s riziky či projevy sociálně patologického chování. Poskytuje poradenské služby těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťuje péči odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli). Školní metodik prevence se nezaměřuje pouze na školní prevenci, ale připravuje podmínky pro integraci žáků se specifickými poruchami chování.⁵¹

⁵¹ Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 8, odst. 1.

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je popsat činnost ve zdravotně sociální oblasti na prvním stupni základních škol Českobudějovicka, tzn. zjistit, jaké preventivní programy tyto školy podporují, s jakými organizacemi spolupracují, na čem by se chtěly podílet, zda-li je potřeba nějaké změny, která jim brání v realizaci. V otázce plánování do budoucna hrají podstatnou roli také rodiče. Jejich zájem a podpora odráží možnost více se specifikovat na danou problematiku a prohlubovat činnosti školy. Proto jsem i tento aspekt zahrnula do výzkumné části bakalářské práce.

2.2 Výzkumné otázky

V rámci bakalářské práce byly stanoveny 3 výzkumné otázky:

1. Preferují základní školy zdravotní činnost před činností v sociální oblasti?
2. Upřednostňují základní školy spolupráci s organizacemi při realizaci preventivních programů před vlastní činností?
3. Tvoří a podporují základní školy společné akce žáků a jejich rodičů?

3 METODIKA

3.1 Použitá metoda

K vypracování mé bakalářské práce byl použit kvalitativní výzkum. Využila jsem metodu dotazování, respektive techniku polořízeného (polostandardizovaného) rozhovoru se školními metodiky prevence ve vybraných základních školách na Českobudějovicku.

Polořízený rozhovor obsahoval 4 okruhy otevřených otázek a každý okruh doplňovaly 3 podotázky pro zkonkretizování obsahu výzkumu. Díky formě polořízeného rozhovoru byla možnost širšího vyjádření tazatele, a tím i možnost dosažení relevantních a kvalitních informací v dané problematice.

1. okruh: Zjistit, jaké kroky může daná základní škola podnikat ve zdravotně sociální oblasti.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

- Popis činností ve zdravotně sociální oblasti
- Způsob realizace
- Funkce školního metodika prevence

2. okruh: Zjistit, jaké preventivní programy školy využívají.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

- Názvy a popis preventivních programů
- Způsob realizace
- Spolupráci s organizacemi, vlastní aktivity

4. okruh: Zjistit, jaké plány mají školy do budoucna v dané oblasti.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

- Plány do budoucna
- Problémy a úskalí
- V jaké oblasti je potřeba změn

5. okruh: Spolupráce s rodiči.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

- Zájem ze strany rodičů o danou problematiku
- Úskalí ve spolupráci
- Společné akce s rodiči

Rozhovory byly vedeny osobně se školními metodiky prevence, jelikož jsou ve škole stěžejním koordinátorem pro preventivní a poradenskou činnost. Bylo osloveno celkem 7 základních škol, konkrétně Základní škola Trhové Svině, Nové Hradky, Borovany, Nedabyle. V Českých Budějovicích se jednalo o následující školy: Základní škola Vl. Rady - Mladé, Matice školské a Základní škola Kubatova. Všechny rozhovory byly prováděny se souhlasem ředitele školy. Respondenti byli seznámeni o záměru rozhovoru, rovněž o jeho zpracování a uveřejnění v mé bakalářské práci. Písemný záznam byl během rozhovoru prováděn do záznamového archu.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořili pedagogové vybraných základních škol, kteří zaujímají funkci školního metodika prevence a podílejí se na činnosti ve zdravotně sociální oblasti. Bakalářská práce se specifikuje pouze na území Českobudějovicka. Výzkum byl uskutečněn v průběhu měsíců květen a červen 2010, jeho výsledky jsou rozpracovány prostřednictvím okruhů zaměřujících se vždy na konkrétní dotazovanou oblast. Podobně je tomu s kompletními rozhovory, jež jsou také součástí této práce.

4 VÝSLEDKY

Celkem bylo provedeno 7 polořízených rozhovorů se školními metodiky prevence. Funkci školního metodika prevence zaujímá jeden pedagogický pracovník, vyjma ZŠ Nedabyle, Vl. Rady - Mladé a ZŠ Trhové Sviny, kde tuto funkci zajišťuje tým pedagogů. V tomto případě byly uskutečněny rozhovory s více pedagogy, jejichž činnost je rozdělena, vzájemně se podílí na spolupráci a komplexní podobě náplně školního metodika prevence.

Jako prostředek pro vyhodnocení sesbíraných dat bylo zvoleno souhrnné zpracování informací prostřednictvím okruhů zaměřujících se vždy na konkrétní dotazovanou oblast. Všechny rozhovory v kompletní podobě jsou uvedeny v kapitole číslo 9. PŘÍLOHY.

4.1 Zdravotní činnost

Zdravotní činnost škol je naplňována celou řadou aktivit. Následně byly vybrány nejdůležitější aktivity, které jsou dále popsány.

4.1.1 Popis činností ve zdravotní oblasti

V mnoha činnostech se jednotlivé školy shodují. To je patrné např. z aspektu, že všechny dotazované školy připravují pro své žáky kurzy plavání. Většinou se jedná o 10 lekcí za školní rok pro 2. - 3. (popř. 4.) třídu. Motivací a výstupem z plaveckého kurzu je diplom. ZŠ Borovany má v areálu školy plavecký bazén, který využívá také v rámci předmětu tělesná výchova. Každá třetí hodina tělesné výchovy je plavání - pro žáky 8. -9. tříd pouze dobrovolně. Plavecký bazén je dále využíván pro zájmové kroužky žáků, ale také pro veřejnost.

Základní školy se snaží v rámci prevence obezity a hypokineze pomoci zpříjemnit žákům výuku sportovními turnaji, tělovýchovnými a branně turistickými dny. Branně turistické dny pro žáky prvního stupně stejně časově rozvrženy jako standardní výuka. Jejich náplní je informovat žáky o správním chování v přírodě. Téma ZŠ Trhové Sviny pro letošní školní rok 2009/2010 bylo *Živelné pohromy*, a jak se v nich zachovat. ZŠ Vl. Rady - Mladé využívá svého areálu školy pro žáky kurzy bruslení a pro aktivně strávené přestávky venku. Při hezkém počasí zde probíhá také výuka, kreslení a cvičení.

Dále školy nabízejí pro své žáky spektrum volnočasových aktivit. Jedná se především o zájmové kroužky: sportovní, výtvarný, hudební, zdravotní, taneční, cizojazyčné, hasičský, modelářský, filatelistický, tvořivý, dívčí kluby aj.

Součástí preventivní zdravotní činnosti jsou preventivní programy na podporu zdraví:

- *Zdravé zuby*
- *Mléko do škol*
- *Ovoce do škol*
- *Zdravý úsměv* aj.

Preventivní programy jsou zařazeny do výuky formou přednášek, besed, pomocí aktivizačních metod,⁵² diskuzí s vyučujícími nebo s externisty.

Školní jídelnu mají zpravidla všechny školy, kromě ZŠ Nedabyle, kam je jídlo dováženo. Většina škol spolupracuje přímo s jídelnou na tvorbě preventivních

⁵² Výuka pomocí aktivizačních metod může do jisté míry zlepšit vztahy ve třídě a utužit třídní kolektiv. Některé metody vyžadují např. kreativitu, týmovou práci, nové problémové cvičení, analytické a kritické myšlení, staví před žáky neobvyklé úkoly či pozice, které ještě žáci neměli šanci poznat v reálném životě. (KOTRBA, T. - LACINA, L. *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. s. 37.).

programů. Výběr stravy je možný ze dvou jídel, jedno z nich je možné vždy zařadit do sekce „zdravé výživy“. Větší znepokojení přináší školní jídelna ZŠ Trhové Sviny, kde se nedaří základní škole spolupracovat s jídelnou při tvorbě preventivních činností v oblasti výživy.

Činnost škol je propojena nejrůznějšími soutěжами. Od zdravotnických soutěží po dopravní výchovu, např. *CYKLOBOBR* nebo projekt *Bezpečnost našich dětí*, který bývá propojen s praktickým nácvikem a upevňováním si znalostí v oblasti dopravní výchovy. V rámci dopravní výchovy a prevence úrazů se ZŠ Vl. Rady - Mladé prosadila o vybudování nového osvětleného přechodu pro chodce před školou. Škola se nachází na periferii Českých Budějovic, bylo tedy považováno za nezbytné prosadit se o jeho výstavbu.

Formou odborných přednášek jsou prezentovány programy organizace *ACET*, která poskytuje praktické vzdělávání, péči a vyučování v oblasti HIV/AIDS a rizikového chování mládeže. V Příloze č. 9 je konkrétnější popis činnosti organizace. Příloha č. 10 obsahuje informační leták pro studenty o tom, co je AIDS, HIV, jaké jsou způsoby přenosu aj.

Velmi efektivní aktivitou jsou celoškolské projekty, které jsou koncipovány v určeném časovém úseku a jsou provázány všemi oblastmi školy. ZŠ Kubatova se zapojila do celoškolského projektu *Člověk - v oblasti environmentální výchovy*. Jeho části a témata byly rozděleny dle věku dětí, např. vývoj a růst člověka byl zařazen do výuky pro první a druhé ročníky v předmětech prvouka. Téma krevní koagulace a srážení krve bylo určeno pro starší žáky v předmětech přírodopis, chemie aj. Výsledky tvorby žáků projektu *Člověk - v oblasti environmentální výchovy* byly vyvěšeny na hlavních chodbách budovy školy. Dále se škola podílí na celoškolském projektu *Týdny zdraví*⁵³.

⁵³ Projekt Týdny zdraví je realizován především ve 4. a 5. ročníku v rámci předmětů. Výuka si klade tyto cíle: orientaci v otázkách zdraví, osvojení si zdravého chování a jednání ve

Mezi další aktivity podporující zdravotní činnost školy je naučný pořad *Zdravá Pětka - svět ovoce a zeleniny*, který je určen pro 1. - 3. třídy. Program probíhá přímo v hypermarketu Albert (obchodní dům Mercury, ČB) v oddělení ovoce a zeleniny nazvané jako *Výlet do „Školy ovoce a zeleniny“*. Je plný her a zábavy, který vedou proškolené animátorky.

Základní školy se díky finančním dotacím mohou podílet na přípravě pobytových akcí, jakými je např. *Škola v přírodě* (ZŠ Kubatova připravuje pro žáky 2. tříd). Zde se pouze neupevňuje vztah k přírodě a svému okolí, ale tento pobyt slouží také k prohloubení vzájemných vztahů mezi žáky a vyučujícími. Dále se žákům pomáhá přivlastnit si správné zdravotní a hygienické návyky (např. kontrolou a nácvikem správného čištění zubů, mytím rukou aj.). ZŠ Nedabyle pravidelně pořádá projektový pobytový týden *Srnín aneb škola v přírodě s výukou plavání*. Tento projekt je určen pro žáky i jejich rodiče.

4.1.2 Způsob realizace

Prvky zdravotní výchovy a péče o zdraví žáků spojené se zdravým životním stylem (zahrnující také prevenci úrazů) jsou obsaženy v rámci integrované výuky v předmětech, jakými jsou např. prvouka, přírodověda, rodinná výchova, tělesná výchova aj.

V rámci RVP si mohou školy koncipovat předměty podle vlastního uvážení. Výsledné předměty jsou poté uvedeny v ŠVP, který se každý rok aktualizuje. ZŠ Trhové Sviny jedná o zapojení nového předmětu do výuky s názvem *Životní styl*. Tento předmět bude připraven pro žáky 5. tříd a jeho náplní bude informovat o osvojení si zdravých návyků v rámci správného životního stylu. Ve ZŠ Vl. Rady -

vztahu k vlastní osobě a k ostatním. Dále organizace denního pracovního a odpočinkového režimu ve smyslu zdravého životního stylu. (KREJČÍ, M. - BÄUMELTOVÁ, M. *Projekt Týdny zdraví ve škole*. s. 53.)

Mladé byla zpracována koncepce pro vytvoření nového předmětu *Ekologická výchova*.

Neméně podstatnou částí realizace zdravotní činnosti jsou preventivní programy. Jednotlivé ZŠ si je koncipují jednak samy, jednak využívají nabídky dodavatelů. Další nabízející se alternativou je spolupráce s některou organizací, jež částečně či zcela realizuje preventivní činnost. Z nejčastěji využívaných budou zmíněny níže uvedené programy.

Zdravé zuby

Na programu *Zdravé Zuby* se podílejí všechny dotazované školy kromě ZŠ Nedabyle, která využívá spolupráce s neziskovou organizací *Zelený kříž*. Lektoři této organizace dojíždějí do škol a prezentují projekt *Zdravý úsměv*. Cílem je, stejně jako u programu *Zdravé zuby*, prevence zubního kazu, informovanost o zdravé stravě a nácvik čištění zubů. ZŠ Nedabyle spatřuje výhodu v tom, že sama nemusí program tvořit a zapojovat ho do výuky. Je realizován externisty a celkově méně „zatěžuje“ chod školy.

Program je zahrnut v předmětu prvouka pro 1. - 3. třídu, pro 4. - 5. třídu v předmětu přírodověda (téma člověk). Každý žák dostane svůj pracovní sešit, kde má za úkol doplňovat náležitě informace, luštit kvízy a tajenky, vymalovávat obrázky aj. Na konci lekce dostane žák diplom s dosaženým titulem - 1. třída: Začátečník, 2. třída: Mírně pokročilý, 3. třída: Středně pokročilý, 4. třída: Finalista, 5. třída: Absolvent.

Po absolvování preventivního programu dostane žák soutěžní kartičku, kterou si může při návštěvě zubního lékaře nechat potvrdit razítkem, následně odeslat na soutěžní adresu a hrát o mnoho cen.

Ovoce do škol

Dalším preventivní program se jmenuje *Ovoce do škol*. Do tohoto projektu se zapojily všechny dotazované školy. Projekt *Ovoce do škol* se řídí Nařízením Rady ES č. 13/20009, Nařízením Komise ES č. 288/2009 a Nařízením vlády č. 478/2009. Projekt spadá do kompetence Ministerstva zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu.

Nárok na dotované ovoce a zeleninu mají zcela zdarma všichni žáci 1. – 5. tříd. Cílem projektu *Ovoce do škol* je mj. zvýšit oblibu ovoce a zeleniny, přispět k trvalému zvýšení jejich spotřeby, vytvořit stravovací návyk ve výživě dětí. Dále zlepšit zdravotního stav mladé populace, bojovat proti epidemii dětské obezity a zabránit klesající spotřebu ovoce a zeleniny.⁵⁴

Školní mléko

Preventivní program *Školní mléko* má za cíl zvýšit oblibu mléka a mléčných výrobků a zařadit tyto produkty do každodenního stravování. Mléko a vybrané mléčné produkty dodává firma do základních škol na základě uzavřené smlouvy o spolupráci. Dodavatel připravuje nabídku, zásobuje a vede kompletní agendu v souvislosti s čerpáním dotací žáky ve školách.

S platností od 1. 9. 2009 mají žáci nárok na 1 dotovaný výrobek každý vyučovací den.⁵⁵ Ceny výrobků se pohybují okolo 3 - 4 Kč, proto jsou dostupné i pro rodiny s nižším finančním příjmem.

Zásadním problémem vyvstává v momentě, kdy školy nemají skladovací prostory pro tyto výrobky, a proto jejich prodej bývá omezen (např. jogurty).

⁵⁴ Informace o projektu | Ovoce do škol. Dostupné z: <<http://www.ovocedoskol.eu/node/15/>>.

⁵⁵ Školní mléko | Laktea, o.p.s. Dostupné z: <http://www.laktea.cz/skolni_mleko/>.

O dospívání a menstruaci

Od roku 1993 je program *Dospívám v ženu, dospívám v muže* zdarma poskytován základním školám v České republice. V roce 2002 byl znovu akreditován MŠMT a přejmenován na výchovně-vzdělávací program *O dospívání a menstruaci*. Mezi pedagogy je stále používán první výše zmíněný název.

Hlavním cílem tohoto programu je přispět k informovanosti žáků o dospívání. Učitelům jsou poskytovány pořadače, které obsahují manuál s motivačními didaktickými náměty a modelovými situacemi, které mohou zpestřit hodiny rodinné výchovy. Program dále poskytuje metodický balíček pro žákyně obsahující brožurku pro dívky *Můj diář pro dospívání a menstruaci* s menstruačním kalendářem a vzorkem tamponů.⁵⁶

4.1.3 Spolupráce s organizacemi a školami

Základní školy spatřují velkou výhodu ve spolupráci s organizacemi, které se zabývají preventivní činností. Jelikož předkládají svoji nabídku, usnadňují tím školám práci při vlastní tvorbě programů.

Občanským sdružením *Elio* nabízí spolupráci na tvorbě preventivních programů formou přednášek, bloků či víkendových výjezdů. Zabývá se problematikou prevence drogové závislosti, vlastním sebepoznáváním, hodnotovým žebříčkem jednotlivce a vzájemnými vztahy ve třídě i mimo ni. Současně nabízí vzdělávací semináře pro pedagogy na témata drogové problematiky ve školách. Náplní seminářů jsou rady a techniky, co dělat např. při nálezu drogy ve třídě, jak naložit s dítětem,

⁵⁶ Spolupráce s profesionály: Johnson & Johnson, s. r. o. Dostupné z: <<http://www.jnjcz.cz/text-consumer-spoluprace-s-profesionaly.html>>.

které přišlo do školy pod vlivem drogy, jak identifikovat žáka s drogovým problémem nebo jak jeho problém řešit v součinnosti s rodinou a státními orgány.⁵⁷

Vzájemná spolupráce s ostatními školami je v dané oblasti velmi málo podporována. Většinou školy využívají pouze zkušeností jiných pedagogů u ověření si kvality nabízeného programu, přednášky, besedy aj. ZŠ Trhové Sviny využívá nabídky ZŠ Borovany realizovat plavecký výcvik v plaveckém bazénu školy. Dále spolupracuje s Gymnáziem Trhové Sviny tvorbou vzájemných přednášek na téma lidské tělo. Ostatní školy se k případné spolupráci nevyjádřily.

4.1.4 Plány do budoucna

Všechny dotazované školy si chtějí spíše udržet perspektivu jistoty, tzn. prohlubovat již zavedené programy a činnosti, orientovat se podle nabídek na příští rok. Z konkrétních vizí bych ráda zmínila záměr ZŠ Nedabyle, která má v plánu zapojení zdravovědy do výuky jako blok předmětů na ochranu zdraví a prevence úrazů.

V otázce plánování do budoucna hrají podstatnou roli také rodiče. Jejich zájem a podpora odrážejí možnost více se specifikovat na danou problematiku a prohlubovat činnosti školy. Velkou podporu mají školy v Radě rodičů. Spolu se zástupci školy a pedagogy jsou informováni vedením školy o činnosti školy, výsledcích ve vzdělávání, záměrech a dalším rozvoji. Rada se schází přibližně 4x za školní rok. Kromě toho škola může využívat pomoc rodičů při aktivním vedení volnočasových aktivit (např. ZŠ Borovany).

⁵⁷Elio, o.s. Dostupné z: <http://www.elio.cz/?page=3#spoluprace_se_skolami>.

Výhodou škol pokrývajících pouze první stupeň je její celkový „rodinný“ charakter. Tyto školy se snaží vytvářet množství akcí společně pro rodiče a žáky (jednou z nich je např. již zmíněný společný týden na Šumavě ZŠ Nedabyle - Projektový pobytový týden *Srnín 2010 aneb škola v přírodě s výukou plavání*). Dále ZŠ Vl. Rady - Mladé připravila pro rodiče konzultační odpoledne pro zvýšení informovanosti o prospěchu žáka a činnostech školy.

V současné době byly sníženy finanční dotace pro školy, proto je potřebné, aby se rodiče podíleli větší finanční částkou. Tato skutečnost vyvolala mezi rodiči silnou negativní reakci, a proto škola musela některé aktivity ukončit. Jednalo se např. o adaptační kurzy ZŠ Matice školské pro žáky 5. - 6. tříd určené žákům i jejich rodičům. Kvůli malému zájmu bylo nutné pozastavit také tvorbu společných přednášek pro rodiče s dětmi. ZŠ pořádají spíše kulturní akce, jakými jsou jarmarky, oslavy Velikonoc, Vánoc, jichž se rodiče také účastní.

4.2 Činnost v sociální oblasti

Druhou nezastupitelnou činností školy jsou aktivity v sociální oblasti. Některé jsou specifické pouze pro dané školy, např. svým umístěním, menším počtem žáků aj. Také tyto činnosti budou v následující kapitole popsány.

4.2.1 Popis činností v sociální oblasti

Stejně jako ve zdravotní činnosti škol má i sociální oblast aktivity, které jsou pro všechny školy shodné. Za zmínku bezpochyby stojí školní družina, která funguje jako místo vzájemného setkávání žáků a především jako pomoc rodičům. Některé základní školy mají vnitřní instituci nazvanou *Žákovský parlament*. Je složen z předsedy a členů parlamentu z řad žáků. Členové mohou vznášet připomínky,

dotazy, přicházet s vlastními návrhy na zlepšení práce života školy, podílet se na organizování sportovních turnajů, soutěží a projektů.

Školní metodik prevence ve spolupráci s třídními učiteli funguje jako „pomyslný hromosvod“, který vytváří podmínky pro dobré a příjemné prostředí na škole a zároveň řeší nově vzniklé konflikty nejen mezi žáky. V oblasti konfliktů byl zjišťován výskyt sporů mezi žáky odlišné etnické menšiny. Všechny dotazované školy hodnotily kladně vztahy těchto žáků s vrstevníky a negovaly výskyt jakýkoliv rozbrojů.

Na oblasti prevence sociálně patologických jevů se zaměřuje brněnská organizace *Priester*, která formou přednášek, besed a interaktivního programu řeší otázky sociální patologie, vztahů ve třídě, rodinných vztahů aj. Přednášky jsou pořádány 1x ročně v neutrálním prostředí mimo školu (Solnice - ČB) a jsou koncipované pro 1. -3. třídu dohromady, odděleně pak pro 4.-5. ročníky. Žáci následně dostávají úkoly pro zpracování, které donesou na další přednášku.

Charakteristické pro ZŠ Mladé je poměrně nízký počet žáků. Škola klade velký důraz na vlastní rodinnou organizaci života školy. Začátek se neohlašuje zvoněním, jak bývá zvykem, ale je hlídán pedagogy. Každý měsíc se koná setkání všech žáků a pedagogů v tělocvičně školy, kde jsou probírány rozmanité organizační záležitosti, slaví se narozeniny žáků, oznamují se akce nebo změny na další měsíc. Škola se tak snaží upevnit a prohloubit vzájemné vztahy, navázat přátelskou atmosféru mezi dětmi. Panuje zde, dle paní ředitelky, velmi příjemná atmosféra, a proto je možné řešit všechny pochvaly a konflikty při společném setkávání. Škola také pořádá pro žáky 1. třídy pyžamový den, který má za cíl rozvíjet vzájemné vztahy, více poznat své spolužáky při vstupu do školy. Stejně jako ZŠ Nedabyle využívá nízkého počtu žáků při společném vyučování. První třída je vyučována samostatně, 2.třída je spojena se 3. třídou, 4. s 5. třída jsou vyučovány dohromady.

Základní školy se snaží také o integraci žáků s postižením. ZŠ Borovany je k těmto účelům bezbariérově upravena. Specializuje na integraci žáků

s postižením a komplexní péči nejen v oblasti vzdělávání. ZŠ spolupracuje s tamější chráněnou dílnou *Nazaret*, kde mají žáci možnost navázat kontakt s lidmi s postižením. V neposlední řadě si mohou v rámci zájmových kroužků vytvořit vlastní výrobky. Dále ZŠ Borovany spolupracuje s občanským sdružením *Borůvka*, které poskytuje dlouhodobou péči dětem s postižením. Jako jedna z nejoblíbenějších činností žáků je tvorba společných akcí s klienty. Výsledkem je vzájemné poznávání se, integrace a socializace. Žáci pořádají za podpory školy „bleší trh“ a vybrané finance darují o. s. *Borůvka*.

V rámci ekologické výchovy se žáci podílejí na aktivitách, jakými jsou třídění odpadu, sběr starého papíru, sběr elektronických spotřebičů. ZŠ mají možnost se stát členem sítě škol zabývajících se ekologickou výchovou *MRKEV*. Dále se školy zapojují do programu *Den země*.

4.2.2 Způsob realizace

Způsob realizace není nijak odlišný od realizace v oblasti zdravotní činnosti. Je stejně začleněn v rámci integrované výuky do vyučovacích předmětů. Preventivní programy nadále slouží jako prostředek realizace sociální činnosti. Sociální činnost bývá koncipována více do podoby přednášek a besed.

4.2.3 Spolupráce s organizacemi a školami

Pro posuzování školní zralosti či nutnou spolupráci v oblasti např. diagnostiky žáka spolupracují školy s pedagogicko-psychologickou poradnou a speciálně pedagogickými centry. Zde je také možnost poradenství, individuální či skupinové práce s klienty.

Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků využívají základní školy spolupráce s organizacemi *ZVAS České Budějovice* a *NIDV Hlinsko*. Spolupracují

s *Policií ČR*, která připravuje programy na podporu omezení výskytu sociálně patologických jevů (záškoláctví, šikany, sebeobrany aj.). Prezentuje projekt s názvem *Bezpečnost našich dětí (prevence úrazů)*. Součástí přednášek bývá i praktický nácvik sebeobrany - hlavně u dívek. U menších žáků je především kladen důraz na vlastní ochranu - nebavit se s cizími lidmi, první pomoc (součástí je také praktický nácvik).

V rámci spolupráce s krajským úřadem v Českých Budějovicích se školy podílí na programu *Život v EU - Europe Direct*. V rámci projektu je na ZŠ umístěna informační tabule o projektu a kontakt na poradenské služby (nejen ve škole) v oblasti vztahů, násilí, šikany, zneužívání návykových látek aj. Dále je využíváno služeb *Eurocentra* v Českých Budějovicích, které prezentuje život ostatních dětí žijících v EU. Představuje tak kulturní odlišnosti, zvyky, státní svátky, tedy to, co je pro jednotlivé země typické.

Již zmíněné občanské sdružení *Elio* se zaměřuje také na kolektivní práci se třídou jako celkem, utužování vzájemných vztahů pomocí besed, her a aktivizačních činností. Dále zprostředkovávají semináře pro pedagogy, diagnostiku žáků a zájmové kroužky.

V rámci náboženské výchovy spolupracuje ZŠ Nové Hradky s místním klášterem servitů. Náboženská výchova je zařazena mezi volnočasové aktivity, a to zejména díky velkému zájmu ze zájmu rodičů.

Základní školy v dané oblasti vzájemně neudržují spolupráci. Programy a přednášky koncipují podle aktuálních potřeb. Případná spolupráce mezi školami je např. v pořádání soutěží, ZŠ Vl. Rady - Mladé se podílí na přírodovědné soutěži (pro žáky 3. - 5. třídy) *Olešnický lístek* se Základní školou Olešnice.

4.2.4 Plány do budoucna

Základní školy využívají zpravidla nabídek a služeb organizací, které jim pomohou prezentovat danou problematiku. Proto mají v plánu zůstat u osvědčených programů a dále prohlubovat spolupráci s organizacemi.

Některé školy považují za úskalí do budoucna malé personální obsazení školy (např. ZŠ Nové Hradky), tudíž i menší finanční dotace. Tato skutečnost má vliv na podporu financování školních projektů.

Další plány a změny do budoucna spatřují školy v legislativě. ZŠ Matice školské striktně vyžaduje změnu, aby kouření nebylo omezeno pouze v budově školy, ale také v její těsné blízkosti. ZŠ Kubatova dále požaduje změnu v legislativě ohledně finančního ohodnocení školních metodiků prevence v porovnání ohodnocení s výchovným poradcem.

Jako důležitý krok spatřují školy prohlubovat do budoucna spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou v Českých Budějovicích, kde se pořádají 2x za rok schůzky školních metodiků prevence. Při těchto setkáních si mají možnost vyměnit vzájemné zkušenosti a potřebné informace.

4.3 Presentace výsledků

Výsledky jsou zpracovány do čtyř okruhů, které jsou zmíněny v metodice.

1. okruh: Zjistit, jaké kroky může daná základní škola podnikat ve zdravotně sociální oblasti.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

- Popis činností ve zdravotně sociální oblasti:

Díky Rámcově vzdělávacímu programu si mohou školy připravovat vlastní strukturu předmětů. Je zřejmé, že každá škola využívá vlastních možností a volí taková témata, která jsou pro dané podmínky ve škole aktuální.

- Způsob realizace:

Způsob realizace je závislý na konkrétní činnosti škol. Daná problematika je do vyučovacích předmětů včleněna v rámci integrované výuky. Další možností je využití preventivních programů. Školy naplňují zdravotně sociální činnost také vlastními aktivitami, které spočívají zejména v přípravě soutěží, celoškolských projektů a přednášek.

- Funkce školního metodika prevence:

Funkci školního metodika prevence zaujímá jeden pedagogický pracovník, vyjma ZŠ Nedabyle, Vl. Rady - Mladé a ZŠ Trhové Sviny, kde tuto funkci zajišťuje tým pedagogů. V tomto případě byly uskutečněny rozhovory s více pedagogy, jejichž činnost je rozdělena, vzájemně se podílí na spolupráci a komplexní podobě náplně školního metodika prevence.

2. okruh: Zjistit, jaké preventivní programy školy využívají.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

-Názvy a popis preventivních programů:

Neméně podstatnou částí realizace zdravotní činnosti jsou preventivní programy. Jednotlivé školy si je koncipují samy, nebo využívají nabídky dodavatelů. Mezi nejčastěji využívané programy patří např. *Zdravé zuby, Ovoce do škol, Školní mléko, Zdravý úsměv, O dospívání a menstruaci.*

-Způsob realizace:

Preventivní programy se realizují zejména prostřednictvím nabídek organizací např. *Školní mléko, Ovoce do škol.* Dále formou přednášek, besed, her a jiných aktivizačních činností.

-Spolupráci s organizacemi, vlastní aktivita:

Základní školy využívají spolupráce s organizacemi, a to zejména v sociální oblasti. Jelikož se jedná o předem koncipované programy realizované formou přednášek, besed aj. Pouze tři školy upřednostňují vlastní aktivitu ve zdravotně sociální oblasti před zprostředkovanými službami.

3. okruh: Zjistit, jaké plány mají školy do budoucna v dané oblasti.

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

-Plány do budoucna:

Všechny dotazované školy si chtějí spíše udržet perspektivu jistoty, tzn. prohlubovat již zavedené programy a činnosti, orientovat se podle nabídek

na příští rok, které jim pomohou prezentovat danou problematiku. Proto mají v plánu zůstat u osvědčených programů a dále prohlubovat spolupráci s organizacemi.

-Problémy a úskalí:

Některé školy považují za úskalí do budoucna malé personální obsazení školy (např. ZŠ Nové Hradky), tudíž i menší finanční dotace. Tato skutečnost má vliv na podporu financování školních projektů.

-V jaké oblasti je potřeba změny:

Další plány a změny do budoucna spatřují školy v legislativě. ZŠ Matice školské striktně vyžaduje změnu, aby kouření nebylo omezeno pouze v budově školy, ale také v její těsné blízkosti. ZŠ Kubatova dále požaduje změnu v legislativě ohledně finančního ohodnocení školních metodiků prevence v porovnání ohodnocení s výchovným poradcem.

4. okruh: Spolupráce s rodiči

V rámci tohoto okruhu jsem sledovala tyto oblasti:

-Zájem ze strany rodičů o danou problematiku:

V otázce plánování do budoucna hrají podstatnou roli také rodiče. Jejich zájem a podpora odrážejí možnost více se specifikovat na danou problematiku a prohlubovat činnosti školy. Velkou podporu mají školy v Radě rodičů. Spolu se zástupci školy a pedagogy jsou informováni vedením školy o činnosti školy, výsledcích ve vzdělávání, záměrech a dalším rozvoji. Rada se schází přibližně 4x za školní rok. Ostatní rodiče se většinou podílejí pasivně nebo vůbec.

-Úskalí ve spolupráci:

V současné době byly sníženy finanční dotace pro školy, proto je potřebné, aby se rodiče podíleli větší finanční částkou. Tato skutečnost vyvolala mezi rodiči silnou negativní reakci, a proto škola musela některé aktivity ukončit. Dalším problémem je již výše zmíněný nezájem.

-Společné akce s rodiči:

Kvůli malému zájmu a vyšší potřebné finanční spoluúčasti rodičů bylo nutné pozastavit tvorbu společných přednášek pro rodiče s dětmi. Školy pořádají spíše kulturní akce, jakými jsou jarmarky, oslavy Velikonoc, Vánoc, jichž se rodiče účastní.

V rámci bakalářské práce byly stanoveny 3 výzkumné otázky.

První výzkumná otázka:

- Preferují základní školy zdravotní činnost před činností v sociální oblasti?

Nelze zde hovořit o preferenci jedné činnosti před druhou, ale o vzájemné propojenosti. Tyto dva okruhy nelze od sebe oddělit, jelikož jedna podmiňuje druhou.

Druhá výzkumná otázka:

- Upřednostňují základní školy spolupráci s organizacemi při realizaci preventivních programů před vlastní činností?

Toto tvrzení odpovídá 4 ze 7 dotazovaných škol. Základní škola Borovany, Vl. - Rady Mladé a Kubatova více využívají svého prostředí k tvorbě vlastních činností. Spolupráce bývá více využívána v sociální oblasti činnosti škol.

Třetí výzkumná otázka:

- Tvoří a podporují základní školy společné akce žáků a jejich rodičů?

Ve většině dotazovaných škol respondenti zdůraznili, že díky omezení finančních dotací pro školy se nyní musí rodiče více podílet na financování školních aktivit. Tato skutečnost vyvolala ze strany rodičů značnou negativní reakci, a proto musela být aktivita v této oblasti snížena, případně zcela zrušena. Respondenti uvedli, že primární zájem o tyto akce byl ve většině případů minimální.

5 DISKUZE

V této bakalářské práci jsem se snažila přiblížit a popsat činnost základních škol ve zdravotně sociální oblasti. Téma bylo záměrně zvoleno pro posunutí pomyslných hranic, na rozdíl od již často zmiňovaných témat prevence na školách.

Souhlasím s tvrzením Průchy (2010), který zdůrazňuje, že pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Škola se tak stala místem socializace žáků podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský. Autor poukazuje na měnící se postavení školy, a proto se domnívám, že je potřebné vyvíjet aktivitu a sledovat nové směry v dané problematice.

Primární snahou bylo provést srovnání mezi školami v Českých Budějovicích a školami v menších městech v jejich aktivitách ve zkoumané oblasti. Kvůli Rámcovému vzdělávacímu programu schváleného Ministerstvem školství a tělovýchovy v roce 2004 si nyní samostatně každá škola zpracovává školní vzdělávací program. Konkrétní činnosti jednotlivých škol jsou pro dané místo příliš specifické, srovnání spolupráce s jinými školami, popř. organizacemi, při realizaci nebo zprostředkování preventivních programů proto nelze provést. Z tohoto důvodu jsem se detailněji zaměřila na popis činností škol, jejich způsob realizace, spolupráce s organizacemi školami a jejich vize do budoucna. Jediné porovnání, které lze provést, bylo v reakcích ředitelů škol na mé výzkumné šetření. Tato skutečnost mě nikterak nepřekvapila, je totiž zřejmé, že podobné výzkumy jsou častěji prováděny v Českých Budějovicích, z tohoto důvodu nemusí být reakce ředitelů školy vždy příjemné.

Škola nabízí žákům spektrum aktivit v dané oblasti. Přesto se domnívám, že jednou z nejpodstatnějších činností školy, opomenou-li samotné vzdělávání, je jak uvádí Radomír Havlík, každodenní život školy, kdy se dítě prakticky

seznamuje s normami skupinového chování a vystupování. Dochází tak k přirozenému procesu socializace.

Při realizaci výzkumu jsem si všímala také prostředí, ve kterém se konkrétní škola nachází. Rovněž tato skutečnost může mít vliv na samotné vzdělávání žáků. Věra Krejčová (2003) uvádí, že výzdoba stěn představuje skrytý komunikační potenciál, který pomáhá realizovat a naplňovat výchovné a vzdělávací cíle školy. Velmi mě zaujala tvořivá činnost žáků ZŠ Kubatova, která byla prezentována na všech hlavních chodbách školy. Obsahem byla především výtvarná tvorba z celoškolského projektu *Člověk - v rámci environmentální výchovy*.

Funkce školního metodika prevence je definována dle vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, povinnou součástí každé školy. Dále musí být zajištěna funkce výchovného poradce, který má spolu se školním metodikem prevence poskytovat poradenské služby zaměřené mimo jiné i na primární prevenci rizikového chování. Výskyt násilí a agresivity u žáků je podle Ruperta Hezroga (2009) doložen. Autor uvádí, že násilí ve školách je každodenní záležitostí. Je proto potřebné se zabývat ne pouze touto skutečností, ale snažit se přiblížit žákům, a tímto se snažit eliminovat vznik rizikového chování. Domnívám se, že je z pohledu pedagoga složité se s žáky sblížit, což dokládá výzkum PISA⁵⁸. Tento výzkum proběhl ve školním roce 2008/2009 a zabýval se otázkou, jak souvisí vztah ke škole a dovednosti žáka. Obecně soudí, že žáci mají značně kritický vztah ke všem autoritám, tj. i ke škole. Dle výsledků výzkumného šetření uvádí, že žáci, v jejichž životě má škola spíše negativní význam, dosahují horších výsledků než ti, kteří školu hodnotí kladně.⁵⁹ Otázkou zůstává, jakým způsobem řešit problematiku rizikového chování a jak se více přiblížit žákům. Jsou vzájemná pravidla příliš rozvolněna?

⁵⁸ PISA je mezinárodní výzkum, pomocí kterého jsou testovány znalosti a dovednosti patnáctiletých žáků u ČR a v dalších zemích. (MARTINEC, L. - HONSOVÁ, Š a kol. *Co umí čeští žáci*. s. 3)

⁵⁹ Tamtéž, s. 12.

V současné době se projednává návrh ministra školství mládeže a tělovýchovy Josefa Dobeše, který spočívá v uzavření písemné smlouvy mezi rodiči a třídním učitelem. Obsahem smlouvy by měl být seznam pravidel, kterým dává rodič pedagogovi kompetence pro následné žákovské chování, a případné zásahy či kontroly v dohodnutých situacích. Podle Kateřiny Perkernové je tento způsob některými školami využíván a velmi kladně hodnocen. Rodiče ve smlouvě schvalují např. to, že pedagog může provádět námatkovou kontrolu v šatnových skřínkách, podrobit v případě podezření žáky testu na alkohol aj. Ministr veřejně prohlásil: „Musí se řešit dlouhodobá bezmoc učitelů vůči narůstající agresivitě a nerespektování autority pedagoga. Pokud by smluvní pravidla rodiče podepsali, zavázali by se tím k jejich plnění“⁶⁰ Tento návrh mě velmi oslovil. Domnívám se, že je to dobrá forma vzájemného vymezení pravidel. Spatřuji v něm také možnou ochranu škol před eventuálními stížnostmi či trestními oznámeními nevhodného zacházení se žáky ze strany rodičů. R. Havlík ve své publikaci *Sociologie výchovy a školy* (2002) poukazuje na to, že společnost od školy žádá, aby svěřené úkoly či funkce plnila, jejich realizace tedy podléhá sociální kontrole a sankčním mechanismům.

⁶⁰ PERKNEROVÁ, K. Žáci zlobí, bude na ně smlouva. A co škola? s. 11.

6 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat činnost ve zdravotně sociální oblasti na prvním stupni základních škol Českobudějovicka, tzn. zjistit, jaké preventivní programy dotazované školy podporují, s jakými organizacemi spolupracují, na čem by se chtěly podílet, zda-li je potřeba nějaké změny, která jim brání v realizaci. Dále jsem se zabývala spoluprací rodičů se školou v těchto aktivitách školy. Jejich zájem a podpora odrážejí možnost více se specifikovat na danou problematiku a prohlubovat činnosti školy.

V teoretické části byla věnována zdravotním a sociálním aspektům, které mohou základní školy realizovat. Dále byla pozornost upřena na nástroje školní prevence, jakým způsobem lze danou problematiku zprostředkovat a začlenit do výuky. V poslední kapitole bylo pojednáno o zajišťování poradenských služeb ve škole, blíže byla specifikována funkce a činnost školního metodika prevence.

V rámci mé bakalářské práce bylo provedeno výzkumného šetření, které bylo uskutečněno prostřednictvím polořízeného rozhovoru s metodiky školní prevence na 7 vybraných školách. Konkrétně se jednalo o Základní školu Trhové Sviny, Borovany, Nové Hrady, Nedabyle. V Českých Budějovicích pak šlo o následující školy: Základní škola Vl. Rady - Mladé, Matice školské a Kubatova.

Výsledky mé bakalářské práce mohou být využity pro další výzkumné šetření v dané oblasti. Věřím, že má bakalářská práce se stane zdrojem informací pro základní školy v oblasti zdravotně sociální. Doufám, že výsledná data využijí odborníci pracující se žáky na prvním stupni pro realizaci dalších aktivit v dané problematice.

7 KLÍČOVÁ SLOVA

PODPORA ZDRAVÍ

PREVENCE

SOCIALIZACE VE ŠKOLE

ŠKOLA

ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- AUGER, M.-T. - BOUCHARLAT, CH. *Učitel a problémový žák : Strategie pro řešení problémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-907-0.
- DAN, J. *První rok ve škole*. 1. vyd. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna města Brna, 1995.
- HAVLÍK, R. - KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.
- HAVLÍNOVÁ, M. *Program podpory zdraví ve škole*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-059-3.
- HERZOG, R. *Násilí není řešení. Prevence násilí a management konfliktu ve školách*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 987-80-7238-850-9.
- HOPF, A. *Sociální pedagogika pro učitele. Pomoc pro každý všední den*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290-053-6.
- HUSÉN, T. *Školní vzdělávání v moderní Evropě*. 1. vyd. Praha: Pedagogika, 1993.

- JEŘÁBEK, J. - TUPÝ, J. *Manuál pro tvorbu školního vzdělávacího programu v základním vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. ISBN 80-87000-03-X.

- KOTRBA, T. - LACINA, L. *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2008. ISBN 978-80-87029-12-1.

- KOZLOVÁ, L. - KUBELOVÁ, V. *Jak psát bakalářskou a diplomovou práci*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. ISBN 978-80-7394-112-3.

- KREJČÍ, M. - BÄUMELTOVÁ, M. *Projekt Týdny zdraví ve škole*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2001. ISBN 80-7040-507-4.

- KREJČOVÁ, V. - KARGEROVÁ, J. *Vzdělávací program Začít spolu*. 1. vyd. Portál: Praha, 2003. ISBN 80-7178-695-0.

- LEVICKÁ, J. *Sociálna pedagogika pre sociálnych pracovníkov*. Trnava: Spoločnosť pre podporu vedy a vzdelávania na FZ a SP TU, 2004. ISBN 80-968952-2-2.

- MACHOVÁ, J. - KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2715-8.

- MAŇÁK, J. K charakteristice absolventa základní školy. In MAŇÁK, J. – JANÍK, T. *Absolvent základní školy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4402-9. s. 70- 79.

- MARTINEC, L. - HONSOVÁ, Š. a kol. *Co umí čeští žáci*. 1. vyd. Praha: Tauris, 2008. ISBN 978-80-211-0555-3.

- OBDRŽÁLEK, Z. *Vplyvy manažmentu školy na vytváranie školskej kultúry a klímy*. In *Pedagogická revue*, 1992, roč. 50, č. 4, s. 323–328. ISSN 1335–1982.

- PERKNEROVÁ, K. Žáci zlobí, bude na ně smlouva. A co škola? In *Deník*. 2010. s. 11.

- PODROUŽEK, L. *Integrovaná výuka na základní škole*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1.

- PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. rozš. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

- VUNC, B. Příčiny a detekce nadváhy a obezity dětí. In MUŽÍK, V. – DOBRÝ, L. – SÜSS, V. *Tělesná výchova a sport mládeže v biologickém, psychologickém, sociálním a didaktickém kontextu*. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4589-7. s. 45-53.

Zákony a vyhlášky:

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 12, odst. 1. Sbírka zákonů 2004, částka 190, s. 10265.
- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 36.
- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 44, odst. 1. Sbírka zákonů 2004, částka 190, s. 10277.
- Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, § 18, odst. 1c. Sbírka zákonů 2005, částka 133, s. 7094.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 7.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 8, odst. 1. Sbírka zákonů 2005, částka 20, s. 490.

Elektronické zdroje:

- Elio o.s. [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <http://www.elio.cz/?page=3#spoluprace_se_skolami/>.
- GRECMANOVÁ, H. *Vliv prostředí školy na její klima*. [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupný z: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/124/VLIV-PROSTREDI-SKOLY-NA-JEJI-KLIMA.html/>>.
- Informace o projektu | Ovoce do škol. [online]. 2002 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.ovocedoskol.eu/node/15/>>.
- Integrace. [online]. 2009 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <http://www.pppnj.adslink.cz/data/integrace.html#zpet_do_textu/>.
- Kozlová, L. *Výzkum v sociální oblasti*. [online]. 2002 [cit. 2010-05-20]. Dostupný z: <http://www.eamos.cz/amos/ksb/externi/ksb_305/>.
- Listina základních práv a svobod. [online]. 1995 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=32/>>.
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51. MŠMT ČR. [online]. 2006 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-primarni-prevenci-socialne-patologicky-jevu-u-deti-a-mladeze-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich-nabyva-ucinnosti-dnem-zverejneni-ve-vestniku-msmt-cr-sesit-11-2007/>>.

- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání. [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupný z: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.
- Spolupráce s profesionály: Johnson & Johnson, s. r. o. [online]. 2009 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.jnjcz.cz/text-consumer-spoluprace-s-profesionaly.html>>.
- Školní mléko | Laktea , o.p.s. [online]. 2009 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <http://www.laktea.cz/skolni_mleko/>.
- Školní preventivní program pro MŠ, ZŠ školská zařízení. MŠMT ČR. [online]. 2006 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/skolni-preventivni-program-pro-ms-zs-skolska-zarizeni?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%AD+program/>>.
- VALENTOVÁ, L. *Poradenské služby ve škole*. [online]. 2008 [cit. 2010-05-20]. Dostupný z: <<http://www.euroguidance.cz/cz/clanky/l-valentova-poradenske-sluzby-ve-skole.html>>.

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: ZŠ Trhové Sviny

Příloha č. 2: ZŠ Nové Hradky

Příloha č. 3: ŽŠ Borovany

Příloha č. 4: ZŠ Nedabyle

Příloha č. 5: ZŠ Vl. Rady - Mladé

Příloha č. 6: ZŠ Matice školské

Příloha č. 7: ZŠ Kubatova

Příloha č. 8: Ovoce do škol

Příloha č. 9: Činnost organizace ACET

Příloha č. 10: Informační leták organizace ACET

Příloha č. 1: Trhové Sviny

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Nový rámcový vzdělávací program – vlastní tvorba předmětů – za dva roky nový předmět *Životní styl* – pro 5. třídu
- Zapracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov: prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis, DVD, pracovní sešity, přednášky
- Preventivní programy na podporu zdraví
- Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností, do ZŠ velké procento žáků dojíždí z okolních vesnic
- *Eurocentrum* České Budějovice - jak žijí děti v Evropské unii, kulturní odlišností, jaké svátky se kde slaví aj.
- Krajský úřad *Europe Direct* - život v *Evropské unii*, v rámci projektu je na ZŠ umístěna informační tabule na chodbě, kontakt na poradenské služby (šikana, násilí, zneužívání návykových látek)
- Zájmové kroužky: sportovní, výtvarné, součástí ZŠ je keramická dílna
- Družina
- Dopravní soutěž - mimo 1. třídu
 - 2.-9. třída - jízda zručnosti
 - 5.-9. třída + testy
- Zdravotní + přírodovědní soutěže

- Prevence úrazů - tuto oblast má na starosti jedna paní učitelka, která ji spravuje a zajišťuje propagaci a zapojení do výuky
- Družina
- Plavání - ZŠ Borovany: 2. - 3. třída, za jeden rok 10 lekcí. Motivace, hodnocení, výstup: diplom
- Školní jídelna - snaha o změnu, nedobrá spolupráce ani v této oblasti
- Koncepce zpracována v Školním vzdělávacím programu
- Branně turistický den rozvržený na 4 hodiny pro první stupeň, náplň: jak se chovat v přírodě, letošní téma *Živelné pohromy* - jak se zachovat
- Třídění odpadu
- Sběr starého papíru - zapojení i rodičů

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby*
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Třídění odpadu*

Spolupráce s organizacemi:

- Odbor školství a tělovýchovy - Obecný úřad Trhové Sviny

- Ministerstvo spravedlnosti - výtvarná soutěž pro 4. - 5. třídy, téma: *Spravedlnost očima dětí*
- ZVAS České Budějovice, Nemanice - Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám
- NIDV Hlinsko - Národní institut pro další vzdělávání

Spolupráce se školami:

- ZŠ Borovany plavání, Gymnázium Trhové Sviny - přednášky *Lidské tělo*, jinak pouze v případě ověření si kvality nabízeného programu, přednášky aj.

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- Podle nabídky na příští školní rok
- Změna není nutná

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Dobrá opora v Radě rodičů
- Jinak pasivní podpora, finanční podpora spíše na začátku roku
- Velké úskalí je v nezájmu rodičů, kteří se zajímají spíše o vlastní dítě nebo případný problém spojen s jeho potomkem
- Rodiče se sami zapojili do sběru starého papíru - velmi aktivně

Příloha č. 2: ZŠ Nové Hradky

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Zapracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov - prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis aj. - DVD, pracovní sešity, přednášky
- Preventivní programy na podporu zdraví
- Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností - do ZŠ velké procento žáků dojíždí z okolních vesnic
- Společnost *Elio* – 1. třída – beseda, hry
 - Programy primární prevence
 - Práce se třídou jako celkem
 - Semináře pro pedagogy
 - Kroužky pro žáky a studenty
 - Diagnostika žáků a studentů
- Spolupráce s výchovným poradcem a metodikem školní prevence při řešení problémů
- Základem vzdělávání a výchovy integrovaných žáků je úzká spolupráce s PPP v Českých Budějovicích.
- V náboženské výchově škola vychází ze zájmu rodičů. Při seznamování se základy křesťanství spolupracuje a novohradským klášterem servitů.
- V oblasti kulturních akcí spolupracuje škola s městským informačním střediskem.

- Základní škola je členem sítě škol zabývajících se ekologickou výchovou (MRKEV).
- Škola spolupracuje v projektu *Tvořivá škola*
- Zájmové kroužky: sportovní, výtvarné, součástí ZŠ je keramická dílna,
- Družina
- Dopravní soutěž
- Zdravotní + přírodovědní soutěže
- Prevence úrazů - zapojení do výuky
- Družina
- Plavání: 1x / týdně dohromady 10 lekcí
- Školní jídelna
- Koncepce zpracována v Školním vzdělávacím programu
- Třídění odpadu

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby*
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Třídění odpadů*
- *Tvořivá škola*

Spolupráce se školami:

- pouze v případě ověření si kvality nabízeného programu, přednášky aj.

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- problém: menší škola, málo učitelů, více velkých projektů školy, málo financí

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Část rodičů spolupracuje, zajímá se o studijní výsledky, část nezájem hlavně problémové rodiny
- Velké úskalí je v nezájmu rodičů, kteří se zajímají spíše o vlastní dítě nebo případný problém spojen s jeho potomkem
- Snížení financí pro školu - potřeba většího příspěvku od rodičů na nejrůznější akce. Negativní reakce - ukončení některých aktivit
- Zástupci rodičů žáků, zástupci zřizovatele a základní školy tvoří školskou radu. Rada se schází přibližně 4 x za školní rok, popř. dle potřeby i častěji. Vedením školy je informováno o činnosti školy, o výsledcích vzdělávání, záměrech a dalším rozvoji. Rodiče se též vyjadřují k aktuálním problémům vzdělávání a výchovy dětí. Ve školské radě zastupují školu 3 členové, zvolení pedagogickými pracovníky školy.

Příloha č. 3: ZŠ Borovany

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Snaha o individuální práci s dětmi, které se přistěhují a nemají zprvu žádné sociální vazby.
- Individuální řešení situací výchovných, sociálních aj. problémů.
- Úzká spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami, rodiči a třídním učitelem. Tyto subjekty tvoří tři strany trojúhelníku, do kterého se zaměřuje práce a řešení problémů. Vstupuje sem také výchovný poradce, který má za úkol řídit a plánovat výše zmíněné situace. V ZŠ Borovany má výchovný poradce také úlohu školního preventisty pro první i druhý stupeň.
- Kroužky: zdravotní, sportovní kroužky aj.
- Spolupráce s Policií ČR, tvorba společných programů, přednášek a aktivizačních činností, na kterých se podílí všechny záchranné složky
- ZŠ Borovany vlastní v budově školy plavecký bazén, který slouží nejen pro žáky ZŠ, ale také pro veřejnost. Plavání od 1. - 9. třídy (8. a 9. pouze dobrovolně). Vždy každá třetí hodina tělesné výchovy je hodina plavání.
- Školní jídelna - zaveden nový systém pro možnost většího výběru obědů. Proto plánování a realizace preventivních programů a jiných činností je zatím odsunuta.
- Dopravní výchova - k dispozici dopravní hřiště, prevence úrazů, soutěže, dopravní olympiády
- Sociální oblast: spolupráce s chráněnou dílnou Nazaret - možnost vlastní torby výrobků v rámci zájmových kroužků, navázání kontaktů s lidmi s postižením

- Spolupráce s občanským sdružením Borůvka, které poskytuje dlouhodobou péči dětem s postižením. Tvorba společných akcí s klienty pro integraci a socializaci dětí. Tato spolupráce je velmi oblíbená a přirozená pro žáky ZŠ. Žáci pořádaly za podpory školy „bleší trh“ a vybrané finance darovaly o.s. Borůvka.
- Snaha o integraci žáků s postižením. ZŠ je bezbariérová a má velkou snahu o komplexní péči žáků s postižením nejen v oblasti vzdělávání. Velmi příjemný přístup a pomoc rodičům.
- Školní družina

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby*
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- Školní jídelna - zaměřit se, aby na výběr bylo alespoň jedno jídlo, které odpovídá zdravé stravě.

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Spolupráce s Radou sdružení rodičů - velká podpora těchto aktivit
- Aktivní spolupráce rodičů se školou - zájmové kroužky

- Ale velké úskalí je v nezájmu rodičů, kteří se zajímají spíše o vlastní dítě nebo případný problém spojen s jeho potomkem
- Žádná aktivní spolupráce v této oblasti

Příloha č. 4: ZŠ Nedabyle

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Zapracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov - prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis aj. - DVD, pracovní sešity, přednášky
- Preventivní programy na podporu zdraví
- Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností - do ZŠ velké procento žáků dojíždí z okolních vesnic
- Spolupráce s organizací *Zelený kříž* - prevence proti vzniku zubního kazu, nácvik čištění zubů v rámci projektu *Zdravý úsměv* - výhodou oproti projektu *Zdravé zuby* je skutečnost, že jej škola nemusí sama realizovat, ale celý projekt realizuje vyškolený tým specialistů, kteří školu pravidelně navštěvují. To tedy znamená menší zatížení pro školu.
- Zájmové kroužky: sportovní, výtvarné, hudební,
- Družina
- Spolupráce s Policií ČR - projekt: *Bezpečnost našich dětí - Jezdíme s úsměvem*, návštěva informačního centra policie ČR
- Projektový pobytový týden *Srnín 2010 aneb škola v přírodě s výukou plavání*
- Zdravotní + přírodovědní soutěže
- Prevence úrazů - zapojení do výuky - Plavecký výcvik se uskuteční v rámci pobytového týdne
- Družina
- Plavání 1x/ týden

- *CYKLOBOBR*: dopravní dopoledne
- Sportovní den
- Školní jídelna - není, jídlo je dováženo
- Koncepce zpracována v Školním vzdělávacím programu

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravý úsměv* - spolupráce s neziskovou organizací *Zelený kříž* - prevence proti vzniku zubního kazu, nácvik čištění zubů - dentální hygienička
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Třídění odpadu*

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- V plánu je zapojení zdravotní výchovy jako blok předmětů na ochranu zdraví, prevence úrazů
- Dále podle nabídky na příští školní rok
- Žádná větší změna není nutná

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Dobrá opora v Radě rodičů
- Rodiče se sami aktivně nepodílí, ale dobře hodnotí spolupráci a činnost školy
- Společný týden na Šumavě s rodiči - Projektový pobytový týden *Srnín 2010 aneb škola v přírodě s výukou plavání*
- Malá škola „rodinného“ charakteru, spousta akcí se dělá dohromady s rodiči

Příloha č. 5: ZŠ VI. Rady - Mladé

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Výhodou ZŠ Mladé je malý počet dětí. Velký důraz je kladen na vlastní „rodinnou“ organizaci života školy. Začátek hodiny neohlašuje zvonění, jak jsme zvyklí u většiny škol, ale je hlídán pedagogy.
- Každý měsíc je setkání všech žáků a pedagogů s paní ředitelkou v tělocvičně, kde se probírají nejrůznější organizační záležitosti, slaví se narozeniny žáků a oznamují změny na další měsíc. Snaha o dodržování dobrých vzájemných vztahů, přátelské atmosféry mezi dětmi, spravedlivé řešení nedorozumění a konfliktů. Dle paní ředitelky zde panuje velmi příjemná atmosféra, a proto je možné řešit všechny pochvaly a konflikty při společném setkávání školy. Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností.
- Zapracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov - prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis aj. - DVD, pracovní sešity, přednášky
- Preventivní programy na podporu zdraví
- Zájmové kroužky: sportovní, výtvarné, hudební, jazykové
- Pyžamový den – pro žáky 1. třídy ZŠ
- „Zdravá Pětka“ – svět ovoce a zeleniny – naučný pořad pro žáky 1. – 3. třídy – Mercury
- Besedy s příslušníky policie ČR – ve školní družině
- Program *misePlus+* - mobilní výukové centrum (*E. ON Energy Truck* učebna) – pro žáky 4. a 5. Třídy

- Dny evropského dědictví 2009 – pro žáky 4. třídy – *Putování od bludného kamene aneb jak to všechno začalo*
- Projekt *Den země*
- Družina
- Zdravotní + přírodovědní soutěže
- Prevence úrazů - v rámci výuky
- Plavání - 1x / týdně - dohromady 10 lekcí
- Sportovní den
- Kurzy bruslení v areálu školy
- Dopravní výchova - prosazení vybudování nového přechodu u školy (prevence úrazů)
- Školní jídelna - v budově školy, velmi dobrá spolupráce
- Koncepce zpracována v Školním vzdělávacím programu - zavedena Ekologická výchova (navštěvování záchranných stanic pro zvířata, sběrného dvoru, vodní hospodářství, energie - Temelín)
- Třídění odpadu
- Aktivně strávené přestávky - při hezkém počasí se denně využívá zahrada -každou velkou přestávku, někdy zde probíhá také výuka, kreslení a cvičení.

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby* + dvě pravidelné návštěvy zubní ordinace MUDr. Peškové v každém školním roce
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Třídění odpadu*

Spolupráce se školami:

- Odnož ZŠ Dukelská
- „*Olešnický lístek*“ – přírodovědná soutěž – pro vybrané žáky 3. – 5. třídy – v ZŠ Olešnice

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- Změna není nutná

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Celkový rodinný charakter školy se odrazil i v přístupu rodičů - dobrá spolupráce
- Společné akce s rodiči

- Jarní dílna – tvořivé odpoledne pro žáky ZŠ a jejich rodiče či prarodiče – tvůrčí dílna s jarní tematikou
- Konzultační odpoledne pro rodiče žáků ZŠ

Příloha č. 6: ZŠ Matice školské

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Šikana, záškoláctví, drogy, sociálně patologické jevy - přednáška, beseda, interaktivní program v rámci spolupráce s organizací - *Priester* (Brno, program tvořen psychology a herci). Pořádáno jednou ročně v neutrálním prostředí mimo školu - Solnice. Koncipované pro 1. - 3. třídu dohromady, a pak zvlášť pro 4. - 5. ročníky. Tvořeno hravou formou, práce ve skupinách, ve třídách. Děti dostávají úkoly na další program (vztahy ve třídě, doma - námět na další téma a práci). Úkoly děti zpracovávají společně např. výtvarnou formou, divadlem a jinou aktivizační činností, která děti baví. Tento projekt je velmi oblíben nejen u žáků, pozitivně je hodnocen hlavně u pedagogů.
- Zpracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov - prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis aj. - DVD, pracovní sešity, přednášky
- Spolupráce s městskou Policií, Policií ČR (záškoláctví, šikana, sebeobrana)- programy a témata jsou přizpůsobeny dle věku žáků. U menších žáků především na důraz nebavit se s cizími lidmi, první pomoc + praktická část, nácvik.
- Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností - do ZŠ velké procento žáků dojíždí z okolních vesnic
- Dopravní výchova, prevence úrazů, první pomoc
- Školní jídelna - výběr ze dvou jídel, vždy jedno je v rámci zdravé výživy. Možnost výběru přes internet
- Zájmové kroužky - sportovní, výtvarné, součástí ZŠ je keramická dílna,
- Družina

- Koncepce zpracována v Minimálním preventivním programu

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby*
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Pristel*
- *Dospívám v ženu, Dospívám v muže – Johnson & Johnson*

Spolupráce se školami:

- pouze v případě ověření si kvality nabízeného programu, přednášky aj.

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.
- Změna zákona týkající se kouření na školách

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Velké úskalí je v nezájmu rodičů, kteří se zajímají spíše o vlastní dítě nebo případný problém spojen s jeho potomkem

- Snížení financí pro školu - potřeba většího příspěvku od rodičů na nejrůznější akce. Negativní reakce - ukončení některých aktivit
- Adaptační kurz pro 5. -6. třídy - snaha zapojení rodičů, zpětná reakce minimální, minimální finanční podpora (uvažuje se o zrušení)
- Tvorba přednášek pro děti a rodiče - minimální zájem
- Minimální spolupráce v této oblasti

Příloha č. 7: ZŠ Kubatova

1. Co dělá Vaše ZŠ ve zdravotně sociální oblasti pro děti na prvním stupni?

- Zapracování témat zdravotně sociální problematiky do učebních osnov - prvouka, občanská výchova, vlastivěda, přírodopis aj. - DVD, pracovní sešity, přednášky
- Škola v přírodě - pro 2. třídy, vztah k přírodě, zodpovědnost k přírodě, upevňování zdravotních a hygienických návyků, kontrola a nácvik správného čištění zubů
- Celoškolský projekt *Týdny zdraví*
- Přednášky ve spolupráci s organizací *ACET* - mezidenominační křesťanská organizace, která poskytuje bezpodmínečnou péči, praktické vzdělávání a vyučování v oblasti HIV/AIDS a rizikového chování mládeže.
- Preventivní programy na podporu zdraví
- Spolupráce s městskou Policií (záškoláctví, šikana, sebeobrana)- programy a témata jsou přizpůsobeny dle věku žáků.
- Dosud nebylo nutné řešit otázku konfliktu spojeného s rasovou odlišností
Dopravní výchova, prevence úrazů, první pomoc
- ZŠ je propojena s Gymnáziem olympijských nadějí - důraz na sport i na ZŠ, velké spektrum volnočasových aktivit, dobrovolná účast na nejrůznějších soutěžích a olympiád
- Celoškolský mediální projekt *Olympijské hry*
- Velká tvořivá činnost - všude na chodbách jsou nejrůznější edukační materiály (vytvořené žáky), výkresy, výsledky projektů - v oblasti zdraví (vývoj člověka,

koagulace - v rámci chemie, první pomoc, péče o zuby a zdravá výživa aj.),
ekologie, sportu

- Environmentální výchova - celoškolský projekt *Člověk*
- Školní jídelna - výběr ze dvou jídel, Týdny zdravé kuchyně. Možnost výběru přes internet
- Zájmové kroužky - sportovní, výtvarné, součástí ZŠ je keramická dílna,
- Družina
- Koncepce zpracována v Školním vzdělávacím programu *Kubík*

2. Jak se jmenují konkrétní programy, se kterými spolupracujete?

- *Zdravé zuby*
- Mléčné svačinky - *Lactea*
- *Ovoce do škol*
- *Přednášky ACET*

Spolupráce se školami:

- pouze v případě ověření si kvality nabízeného programu, přednášky aj.

3. Máte nějaké náměty na další práci? Co byste chtěli dělat do budoucna?

- Perspektiva jistoty - spíše prohlubování a upevňování zavedených věcí a programů, než tvorba jiných projektů.

- Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou - schůzky metodiků a preventistů 2x za rok, vzájemná výměna vlastních zkušeností, zkušeností s programy a nabídkami. Odtud je možné čerpat při dalším plánování a rozhodování do budoucna.
- Změna zákona - (finanční ohodnocení v porovnání s Výchovným poradcem, málo času volna - role metodika/preventisty považována jako přítěž)

4. Jaká je spolupráce s rodiči? Je zájem ze strany rodičů?

- Velké úskalí je v nezájmu rodičů, kteří se zajímají spíše o vlastní dítě nebo případný problém spojen s jeho potomkem
- Kulturní akce - jarmarky, Velikonoce, Vánoce - rodiče přijdou podpořit své děti
- Tvorba přednášek pro děti a rodiče - na začátku roku, minimální zájem (přestaly se dělat)
- Minimální spolupráce v této oblasti

Příloha č. 8: Ovoce do škol

OVOCE DO ŠKOL

ŽÁCI 1. – 5. TŘÍD MAJÍ NÁROK
NA DOTOVANÉ OVOCE A ZELENINU

ZCELA ZDARMA

Zapojte i Vaši školu do nového projektu EU a ČR „Ovoce do škol“.
Poskytněte dětem zdravé produkty zdarma a využijte možnost přispět významně k jejich zdraví.

Laktea, o.p.s.
Ovoce do škol

- je stabilní firma s pevným zázemím a praxí
- máme 14 let zkušeností s dodávkami školního mléka
- znáte nás, garantujeme jistotu a spolehlivost

DODÁME PŘÍMO DO ŠKOLY

- čerstvé ovoce a zeleninu
- ovocné a zeleninové saláty
- ovocné a zeleninové šťávy

VŠE BEZ KONZERVANTŮ, PŘIDANÉHO CUKRU, SOLI, TUKŮ A SLADIDEL

NABÍZÍME

- pestrý sortiment ovoce, zeleniny i 100% ovocných a zeleninových šťáv
- bio produkty, nové druhy ovoce a zeleniny
- vysokou kvalitu a čerstvost
- produkty vhodné pro konzumaci ve škole v optimálním balení
- pravidelné dodávky po celý školní rok bez nutnosti objednávat
- vzorky dodaných produktů i pro učitele
- informace o výživě, ovoci a zelenině vhodné pro doplňkový výukový program
- snadnou komunikaci prostřednictvím internetu
- webové prostředí pro osobní schránku školy s heslem školy – informace o dodávkách
- bezplatnou telefonní a faxovou linku
- dodávky všem, bez ohledu na vzdálenost nebo počet žáků
- profesionální přístup a velkou praxi pracovníků servisu i dopravy
- spolupráci s pěstiteli a dodavateli ovoce a zeleniny i ve Vašem regionu

VÍCE PODROBNOSTÍ NA **www.ovocedoskol.eu**

Laktea, o.p.s.
Ovoce do škol

Tel./fax: 800 100 525
laktea@laktea.cz
www.laktea.cz
www.ovocedoskol.eu

Příloha č. 9: Činnost organizace ACET

Víte, že ?
V ČR je již 1 248 HIV+ osob?
Na celém světě 40 milionů HIV+ osob ?

Naše aktivity:

- Přednášíme o HIV/AIDS
- Trénujeme mladé lidi na školách v prevenci HIV/AIDS
- Komunikujeme s nimi na téma odpovědného partnerství a zdravého sexuálního stylu
- Vyzdvihujeme význam rodiny
- Bojíme mýty o diskriminaci vůči nemocným HIV/AIDS
- Pomáháme s utvářením morálních postojů
- Pomáháme v krizových případech
- Motivujeme mladé lidi do zapojení k aktivnímu společnému boji proti AIDS - „peer programy“

Nechceme jen přihlížet pandemii AIDS, ale jsme v akci !!!

Již 12 let měníme budoucnost.

ACET

ACET ČR znamená efektivní cesta prevence.

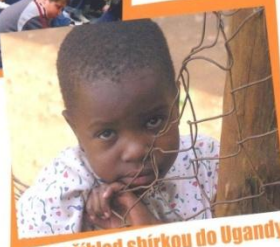
Jak bojujeme proti AIDS?

Pravdou:

- že tato nemoc je smrtelná
- že zatím není lék k vyléčení
- že nákaza je již v ČR a lidé umírají
- že všichni ovlivňujeme šíření HIV
- že se můžeme uchránit nákazy
- že existuje ochrana před HIV
- že nejlepší ochrana je věrnost partnerů

ACET

Jak pomáháme ?

Například sbírkou do Ugandy.

ACET

Jak pomáháme?

- preventivními přednáškami
- sbírkou na pomoc ugandským sirotkům AIDS
- trénujeme nové lektory do škol v ČR
- pořádáme konference s výměnou zkušeností
- předáváme metodiku práce a školíme nové lektory v zemích východní Evropy

ACET ČR je hlavním partnerem v celostátní akci Týden na podporu manželství.
ACET ČR je členem Fóra nevládních organizací na podporu boje proti AIDS.

Naši sponzoři:
MPSV, Pardubický kraj, město Hlinsko, město Chrudim, Lesy ČR, ADW, Medicomint., HP, Skřivánek, Maranatha, F-Nadace

Jak se můžete zapojit?
Kontaktujte nás a my Vám poskytneme více informací o problematice HIV/AIDS. Mluvte se svými kamarády a spolužáky o problému a řešení HIV/AIDS. Staňte se lidmi, kteří budou znát řešení problému a ponese naději svým vrstevníkům. Spolupracujte s námi, buďte v akci.

Co se stane, když se rozhodnete zapojit?

- změníte budoucnost mnoha přátelům a kamarádům
- zapojíte se do společného boje proti AIDS
- mladí lidé díky vaší pomoci změní svoje postoje v oblasti partnerských vztahů
- pomůžete zastavit šíření HIV/AIDS
- bude informovanost a pravda o AIDS

I Ty můžeš měnit budoucnost.

ACET

Příloha č. 10: Informační leták ACET

Co je AIDS?

Z anglického významu slov: **A**cquired **I**mmuno **D**eficiency **S**ndrome. Je to syndrom získaného selhání imunity. Přes značný pokrok medicíny se, žel, jedná stále o smrtelnou nemoc způsobenou HIV.

Co je HIV?

Z anglického významu slov: **H**uman **I**mmunode **f**iciency **V**irus, virus selhání imunity. Chová se jako program v počítači a navíc mění stále svoji formu. Obsahuje zhoubné genetické pokyny, které zničí obranný systém. Tělo je bezradné, zranitelné, lidé neumírají na AIDS, ale například na zápal plic.

Způsoby přenosu HIV:

- nechráněný pohlavní styk s infikovanou osobou (heterosexuální i homosexuální styk)
- společným sdílením jehel uživatelů drog
- krví
- z matky na dítě

Jak se HIV nepřenáší:

- vzduchem, bodnutím hmyzu, dotykem, společným užíváním nádobí, ložního prádla, ručníků, koupelny, WC
- slinami, močí a potem

A
C
E
T

Testy na protilátky HIV (odběr krve, slin):

Provádí se ve zdravotních ústavech, v AIDS centrech, hygienických stanicích, atd.

Kdy byste měli jít na HIV test?

Při nahodilém i trvalém rizikovém chování.

Test se provádí za 2-3 měsíce po rizikovém chování.

Důležité odkazy:
Poradenství AIDS - mobil 733 121 953

ACET ČR, o. s.:
adresa: ČSA 492, 537 01 Chrudim
GSM: +420 733 121 953
e-mail: acet.cz@volny.cz
www.acet.cz
www.acet-international.org
Číslo účtu 195069080267/0100

Fotografie jsou z archivu ACETu.

AIDS Care Education and Training

Africké přísloví říká: "Chceš-li jít rychle, jdi sám, chceš-li dojít daleko, jděte spolu"

Spolu můžeme změnit to, co změnit chceme.

ACET ČR v akci pro mladé lidi

I kdyby se podařilo zachránit jen jednoho člověka před HIV, má to smysl.

A	AIDS	AIDS
C	Care	Péče
E	Education	Vzdělávání
T	Training	Výcvik